

Helle Nystad

Hvooorfor SNAKKER vi forskjellig når vi skriver??

En sosiolingvistisk studie av stilvariasjon i tekstmeldinger

Masteroppgave i nordisk språk

Veileder: Brit Mæhlum og Ellen Andenæs

Juni 2020

Helle Nystad

Hvooorfor SNAKKER vi forskjellig når vi skriver??

En sosiolingvistisk studie av stilvariasjon i tekstmeldinger

Masteroppgave i nordisk språk
Veileder: Brit Mæhlum og Ellen Andenæs
Juni 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Tusen takk

Det er flere som fortjener en stor takk for sine bidrag til dette prosjektet.

Tusen takk til alle deltakerne som har bidratt gjennom å stille opp i språkeksperiment og intervjuer. Dere skal ha stor honnør for å ha gitt av dere sjøl og deltatt så tillitsfullt.

Tusen takk til veilederne mine ved NTNU: Brit Mæhlum og Ellen Andenæs. Takk for gode råd, støtte og faglig veiledning gjennom hele prosessen.

Tusen takk også til studievennene mine på Dragvoll. Takk for inspirasjon i masterarbeidet, og for gode og gøyale stunder gjennom årene lektorutdanninga.

Innhold

1. Innledning	1
1.1 Formål.....	2
1.2 Teoretisk bakgrunn	3
1.2.1 Grunnleggende begreper	3
1.2.2 Tidligere forskning.....	4
1.2.3 «Tastismer».....	8
1.2.4 Oppsummering.....	9
1.3 Oppgavas oppbygning	9
2. Metode for generering av datamateriale	11
2.1 Innledning	11
2.2 Språkeksperimentet	11
2.2.1 «Language Situation Method»	11
2.2.2 En beskrivelse av språkeksperimentet	12
2.2.3 Forberedende gruppesamtale og «piloteksperiment».....	14
2.3 Refleksive intervjuer.....	14
2.4 Noen praktiske og etiske utfordringer	15
2.4.1 Rekruttering av deltakere.....	15
2.4.2 Mitt bekjentskap med deltakerne.....	17
2.4.3 Innblikk i deltakernes sosiale relasjoner	17
2.4.5 Kjønnfordeling blant deltakerne	18
2.5 Metodetriangulering: Kombinasjonen av språkeksperiment og refleksive intervju.....	19
2.6 Erfaringer fra språkeksperimentet	20
2.7 Oppsummering	22
3. Metode for anvendelse av datamaterialet	23
3.1 Transkribering og anonymisering.....	23
3.2 Analysemetode for datamaterialet fra språkeksperimentet	24
3.3 Analysemetode for datamaterialet fra de refleksive intervjuene	24
3.4 Anvendelse av resultatene i analysen	25
3.5 Oppsummering	26
4. Analyse	27
4.1 Innledning	27

4.2 Sosial interaksjon.....	28
4.2.1 Sosial interaksjon.....	28
4.2.2 Sosiale relasjoner – med hensyn til «nærhet» og «makt».....	29
4.3 Tilpasning til omstendighetene.....	30
4.3.1 Den sosiolingvistiske språksituasjonen.....	30
4.3.2 Den språklige tilpasningsteorien	32
3.4 Språkhandlinger i tekstmeldinger	33
4.5 Stilvariasjon i tekstmeldinger – språklige trekk	38
4.5.1 Dialektbruk	39
4.5.2 Normalortografi og «formell stil»	40
4.5.3 Ikke-standardiserte stavemåter og «tastismer»	42
4.5.6 Prosodiske stavemåter	43
4.5.7 Emojier.....	47
4.5.5 Leksikalske valg	48
4.6 Struktur i tekstmeldinger	51
4.6.1 Formell struktur	51
4.5.6 Åpninger som en advarsel.....	54
4.6 Synkron interaksjon.....	55
4.7 Tidsbruk og sjølbevissthet	57
4.8 Oppsummering	60
5. Avsluttende drøfting – Tekstmeldinga som språklig ytring.....	63
6. Litteratur.....	65
7. Sammendrag.....	67
8. Abstract.....	69
9. Vedlegg.....	71
9. Avhandlingas relevans for lektorvirket.....	107

Hvooorfor SNAKKER vi forskjellig når vi skriver??¹

1. Innledning

Ville du brukt CAPS LOCK i ei tekstmelding til sjefen? Og ville du skrevet korrekt bokmål i ei tekstmelding til ei god venninne, du som er trønder eller vestlending? Og hvordan ville det i tilfelle bli mottatt? Språkbruk er sosial interaksjon, og de stilmessige valgene vi gjør sender sosiale signaler.

I talespråklig interaksjon hender det kanskje at vi legger merke til hvordan vi endrer språket etter de sosiale omstendighetene vi befinner oss i. Fordi tekstmeldinger har en sosial dimensjon, kan man tenke seg at språkbruken her også tilpasses av, og skaper, den sosiale interaksjonen med mottakeren. Tekstmeldinger er digital skrift, og digital skrivepraksis er en stor del av vår hverdagsskriving. I digitalt mediert språkbruk finnes det etterhvert et mangfold av ressurser å benytte seg av i kommunikasjon med andre. Min nysgjerrighet ligger derfor i hvordan tilpasning og variasjon kommer til uttrykk i språkbruk i digital sosial skriving – og da spesielt i tekstmeldinger. Spørsmålet melder seg: Hva slags språklig stilvariasjon kommer til uttrykk i tekstmeldinger, og hvordan kan den forklares i et sosiolingvistisk perspektiv?

For å finne svar på dette spørsmålet, har jeg undersøkt hvordan de samme språkbrukerne anvender språket på ulike måter, med ulike samtalepartnere i ulike situasjoner. Med dette formålet, har jeg tatt i bruk en ny, eksperimentell datainnsamlingsmetode i sosiolingvistisk forskning, nemlig et *språkeksperiment*. I språkeksperimentet har 10 deltakere skrevet fiktive meldinger, til reelle personer i livet sitt, i en tenkt situasjon. Det å *utforske* dette språkeksperimentet som metode har i seg sjøl vært et formål med dette prosjektet. I etterkant av eksperimentet er også to deltakere intervjuet, i såkalte «refleksive intervju», hvor de har vært med på å analysere sitt eget datamateriale, og reflektere over tematikken i oppgava. Jeg vil si at deltakernes bidrag og eierskap til resultatet har vært en viktig del av det metodiske arbeidet.

Resultatet av disse metodene har gitt språklige data med relevante funn av språklig stilvariasjon. Likevel har den utforskende tilnærminga til metoden og prosjektet gjort det hensiktsmessig å legge stor vekt på sosiolingvistisk teori i analysen. Derfor er oppgava i sin

¹ Tittelen er inspirert av datamaterialet i oppgava, men jeg har konstruert den sjøl.

helhet teoretisk, mer enn empirisk, fundert. Det finnes masse sosiolingvistisk teori om språklig interaksjon og variasjon, og digital sosial skriving, som kan gi perspektiver på problemstillinga – som er denne:

Hvordan kan stilvariasjon i tekstmeldinger forstås som et sosiolingvistisk fenomen?

1.1 Formål

Formålet med dette prosjektet er å undersøke stilvariasjon i tekstmeldinger. Språkbruk i tekstmeldinger er mediert gjennom digital skrift, og samtidig innebærer denne formen for interaksjon en sosial dimensjon. Denne krysninga mellom digitalt mediert språkbruk og sosial interaksjon gjør stilvariasjon i tekstmeldinger særlig interessant i sosiolingvistisk sammenheng.

Prosjektet er som nevnt basert på tre ulike metodiske innganger: Et språkeksperiment, et refleksivt intervju og sosiolingvistisk teori. Eksperimentet innebærer et forsøk på å frambringe en bestemt type språkbruk, gjennom å få deltakerne til å skrive tenkte tekstmeldinger. Deltakerne har levd seg inn i konkrete situasjoner, samtidig som de har reagert spontant og «naturlig» med sin språkbruk. Utforminga av eksperimentet er gjort etter en mal av Heike Wiese (under publisering), som har gjennomført et språkeksperiment som ser ut til å være det første av sitt slag.

I mitt prosjekt har bruk av språkeksperimentet hatt to hensikter. For det første har det bidratt med kvalitative data om intraindividuell stilvariasjon i tekstmeldinger. For det andre er det å *undersøke og utforske* hva et slikt eksperiment kan tilføre sosiolingvistisk forskning i seg sjøl en viktig del av prosjektet. Den utforskende ramma for prosjektet er noe av grunnen til at jeg også har gjennomført intervju med noen av deltakerne i etterkant av eksperimentet. Disse intervjuene er såkalte *refleksive interjvu*, hvor formålet har vært at deltakernes refleksjoner om egen språkbruk og deres erfaring med eksperimentet blir en del av analysen og drøftinga i oppgava.

Stilvariasjon som språklig fenomen er grundig og bredt studert i sosiolingvistikken, og intraindividuell variasjon som tema er en viktig del av særlig moderne sosiolingvistik. I denne oppgava er derfor teorien tillagt stor vekt, og den er et bærende element i analysekapittelet. Samtidig finnes det lite forskning på stilvariasjon i tekstmeldinger, i en norsk kontekst, og det er nettopp dette feltet jeg ønsker å bidra til i denne masteroppgava. I

prosjektet bidrar språkeksperimentet og intervjuene med konkrete eksempler og refleksjoner om stilvariasjon i tekstmeldinger. En dypere forståelse av *hvordan* og *hvorfor* denne stilvariasjonen forekommer, kan imidlertid variasjonistisk sosiolingvistisk teori bidra til. Det meste av denne teorien er som nevnt en integrert del av analysekapittelet. Her i innledningen vil jeg likevel presentere noen teoretiske begreper og perspektiver som er grunnleggende for resten av oppgava, og som har vært elementære i utforminga av prosjektet.

1.2 Teoretisk bakgrunn

1.2.1 Grunnleggende begreper

I vitenskapelig sammenheng er det ikke sjølsagt hva «språk» egentlig er. I sosiolingvistisk tradisjon er forholdet mellom språkbruk og sosiale omstendigheter det sentrale forskningsanliggendet, og det gjelder også for denne oppgava; Språkbruk skaper og skapes av sosiale forhold. I tillegg forståes språkbruk her med utgangspunkt i det *interaksjonistiske nivået*. I et interaksjonistisk perspektiv ansees språkbruk som en elementær del av menneskers *sosiale interaksjon* med hverandre. Det betyr for eksempel at makrososiale kategorier, som alder og kjønn, og psykologiske prosesser ligger utafør denne studiens anliggende. Med andre ord er det den aktuelle språkbruken, og hvordan den fungerer i en gitt *språksituasjon*, som står sentralt. I dette perspektivet er også begrepet *språkhandlinger* viktig, som brukes om de sosiale handlingene en språkbruker *utfører* gjennom å *bruke* språket (Van Herk, 2018, s. 134-136).

Et sosiolingvistisk syn på språk innebærer en anerkjennelse av språkets *indeksikalitet*, som vil si de *sosiale signalene* språkbruk gir (Ommeren, 2016, s. 60-65). Motsatsen til dette, vil være et *instrumentelt språksyn*, hvor språket anses som et reint kommunikativt redskap, mer enn at det indikerer noe sosialt om språkbrukeren eller tilhørerne (Mæhlum, Røynealand, Akselberg, Sandøy & Sandøy, 2008, s. 124).

Når vi snakker om at en språkbruker utfører språkhandlinger og signaliserer sosiale forhold med språket, kan man spørre seg om dette skjer bevisst eller ubevisst. Her vil begrepet *intensjonell* språkbruk være nyttig (Hansen, 2019). Språkbruk forståes som sosiale handlinger språkbrukere utfører med et formål, og at dette er intensjonelt, uten at det nødvendigvis er *bevisst* i den forstand at man til enhver tid er klar over sine egne intensjoner. Språkbruk er altså et resultat av intensjonelle språkhandlinger, som i en gitt språksituasjon har i seg en indeksikalitet – den bærer mening og gir sosiale signaler.

Formålet med dette prosjektet er å belyse *intraindividuell språkvariasjon* i tekstmeldingene, som betyr variasjon i språktrekk hos den enkelte språkbruker når de sosiale omstendighetene forandres (Mæhlum et al., 2008, s. 85). I språkeksperimentet endres disse omstendighetene gjennom utskifting av mottaker for tekstmeldinga og situasjonen som deltakeren forholder seg til. Prosjektet hører derfor under *variasjonistisk* sosiolingvistisk forskning, som nettopp handler om språkbruk og språkvariasjon studeres i lys av de sosiale forholdene den skjer i samspill med (Van Herk, 2018, s. 4). Disse sosiale omstendighetene kan omfattes av begrepet *språksituasjoner* («speech situations»), som jeg vil redegjøre nærmere for i analysekapittelet (Van Herk, 2018, s. 134-136).

Språkbruken som studeres i dette prosjektet, er uttrykt i tekstmeldinger. Det er derfor hensiktsmessig å vise fram hva vi allerede veit at kjennetegner språkbruk i dette digitale mediet. Denne typen skriving har en sosial dimensjon ved seg, i og med at den innebærer en form for interaksjon mellom avsender og mottaker. Derfor vil jeg bruke begrepet «*digital sosial skriving*» som en beskrivelse av denne typen språkbruk. Dette begrepet er grundigere omtalt i det følgende avsnittet, som presenterer «tidligere forskning».

1.2.2 Tidligere forskning

Digital sosial skriving

«Digital sosial skriving» er språkbruk som er uttrykt i et digitalt medium og som samtidig innebærer en form for sosial interaksjon. Denne beskrivelsen er nyttig i analysen av tekstmeldinger som et sosiolingvistisk fenomen, hvor både mediet for språkproduksjonen og sosiale forhold inngår. Begrepet «digital sosial skriving» ligner på det engelske faguttrykket «digital network writing», og kjennetegnes blant annet av at språkpraksisen er *relasjonsorientert* heller enn temafokusert, den er *spontan* og uplanlagt og innebærer *en forventning om en fortsettelse* (Androutopoulos, 2011, sitert i: (Hårstad, 2019)). Begrepet viser altså til språkbruk som er del av en sosial interaksjon og som er digitalt mediert. Sjølve begrepet «digital sosial skriving» er foreslått av professor ved NTNU Stian Hårstad (2019), som har forska på språkpraksis i digitale medier. Begrepet er altså ikke en del av etablert sosiolingvistisk fagterminologi, men har et språkvitenskapelig fundament og gir en adekvat beskrivelse av denne typen språkbruk.

I sosiolingvistisk forskning har digital skriving generelt gjerne blitt kalt for «Computer-mediated communication» (CMC) (Hårstad, 2019). Da SMS-en blei en del av vår dagligdagse kommunikasjon tidlig på 2000-tallet, kom påfølgende også forskning på det som den gangen

blei definert som «SMS-språk» (Osland, 2007; Skog & Jamtøy, 2002; Valberg, 2009). Seinere har det blitt forsket en del på «nett-språk» også i norsk sammenheng, og dette begrepet peker mer i retning av det engelske begrepet «digital network writing», hvor blant annet forskning på språkbruk i sosiale medier inngår. Eksempler på slik «nett-språk-forskning» er hvordan sjølbvissthet kommer til uttrykk i språkbruk i sosiale medier (Brøske, 2017), hvordan lytting markeres i chatte-samtaler (Otnes, 2007) eller hvordan kodeveksling skjer i digitale medier (Grøvli, 2013; Helgesen, 2019).

Det som skiller en del av «nett-språk»-studiene fra studier på «sms-språk», er hva slags kontekst språkbruken leses inn i. SMS-språket er gjerne studert med et fokus på dannelsen av nye språknormer og konkrete uttrykk, som for eksempel *neografier* som «K9S» eller «LOL». Med en økende kompleksitet og sosialisering av digital skrivepraksis, har også den kontekstuelle forståelsen blitt et viktigere element i språkforskninga.. Det settes fokus på hvordan språkbrukere *tar i bruk* ulike *ressurser* i språkproduksjon på slike digitale sosiale arenaer. Hverkvinnens daglige tilgjengelighet til komplekse digitale sosiale arenaer, har gjort sociolingvistiske perspektiver på slik språkpraksis særlig aktuelt (Hårstad, 2020). I slike nett-språk-studier kommer språkbruker-perspektivet tydeligere fram. Den sosiale konteksten slike medier tilbyr gjør at mekanismer som tidligere har blitt brukt for å forstå hvordan talespråklig interaksjon foregår, kan brukes som perspektiver på digital sosial skriving, nettopp fordi språkpraksisen her er en form for sosial interaksjon.

I språkesperimentet i dette prosjektet blir deltakerne bedt om å sende *tekstmeldinger*, altså SMS-er. Meldingsskriving foregår i dag i mange ulike medier, og i mange tilfeller, i mer komplekse former for interaksjon enn som typisk èn-til-èn-kommunikasjon. Derfor vil jeg presisere at det er språkbruk i tekstmeldinger med én tenkt mottaker som er studieobjekt i denne prosjektet.

Når det gjelder sjølve de språklige realiseringene i digital sosial skriving, er ulike former for brudd med normalortografien et hyppig forekommende fenomen. Dette er et trekk ved digital skriving som gjør at denne typen språkproduksjon kan forstås som noe som beveger seg mellom talespråk og skriftspråk (Androustopoulos, 2000; Hårstad, 2019). Slike «brudd» kan realiseres på et utall ulike måter, og tilgang til ulike grafemiske og semiotiske ressurser gjør det mulig for språkbrukere å uttrykke mening på andre måter enn det verbalspråket og normalortografien tradisjonelt har tilbudt. I det hele tatt utfordres stadig hva som oppleves

som «skriftlig» og «muntlig» i digital sosial skriving, og ikke minst hvilke språklige trekk som er «alternative» og hvilke som er konvensjonaliserte normer. Tilgangen til både tradisjonelle skriftnormer og talespråksliknende uttrykksformer har uansett medført stor *variasjon* i språklig stil hos språkbrukere i digital sosial skriving.

Stilvariasjon

Som vist er forskning på digital sosial skriving i dag orientert om språkbrukere som aktører i sosial interaksjon, hvor de sosiale omstendighetene og språkbruk sees i sammenheng med hverandre. Denne orienteringa finner vi igjen innafor sosiolingvistisk forskning på intraindividuell stilvariasjon. Innafor variasjonistisk sosiolingvistikk er fokus på *stilvariasjon* en elementær del av det Penelope Eckert (1942-) omtaler som den «tredje bølgen» av sosiolingvistisk forskning (Eckert, 2012). Eckert beskriver en overgang fra den Labovske orienteringa om hvordan sjølbewissthet («attention to speech») og formell språkbruk henger sammen, til en retning som dreier seg om hvordan tilhørere, publikum og referansegrupper virker på språklige valg, med utgangspunkt i Allan Bells (1947-) banebrytende forskning, til dagens tredje bølge («speaker design») som i større grad setter språkbrukeren i sentrum og reiser spørsmål om hvordan språkbrukere nettopp *bruker* språket for å utføre sosiale handlinger og skape sin sosiale identitet (Eckert, 2012; Schilling, 2013). Variasjon i språkbruken, sett i sammenheng med de sosiale omstendighetene språkbrukeren befinner seg i, er det som gir intraindividuell stilvariasjon, også i tekstmeldinger.

Stilvariasjon forklares gjerne med de sosiale signalene språkbruken gir. Når den sosiale situasjonen endrer seg gjør vi som språkbrukere tilpasninger, og variasjon i språkbruk hos den enkelte språkbruker både skapes av – og skaper – sosiale situasjoner. Stil-begrepet viser til en type språkbruk mennesker ikler seg, og hvordan språkbrukere nettopp *bruker* språket for å signalisere sosial mening (Schilling, 2013).

Natalie Schilling (2013) skriver om moderne forskning på stilistisk variasjon, at det er et økende fokus på stilvariasjonens umiddelbare virkning i sosial interaksjon, og hvordan ulike stilistiske trekk tillegger språkbrukeren karaktertrekk eller egenskaper som kan være hensiktsmessig i den aktuelle situasjonen. I dette perspektivet vektlegges ofte *språksituasjonens* betydning for hvordan språkbrukeren reagerer og agerer språklig. Derfor gir denne forståelsen av stilvariasjon mening til analysen av dataene fra språkeksperimentet,

hvor den sosiolingvistiske språksituasjonen skaper en fortolkningsramme for den variasjonen som skjer.

Tilpasning i tekstmeldinger

Det er sosiolingvistisk kjent at språkbrukere former språkbruken etter hvordan andre menneskers språkbruk er. *Den språklige tilpasningsteorien* dreier seg om dette forholdet, og går kort sagt ut på at språkbrukere tar i bruk likere eller mer avvikende talespråk til den de snakker med, avhengig av om man ønsker å bli oppfatta som lik eller ulik denne personen (Mæhlum et al., 2008, s. 112-116). Dette er nøyere omtalt i analysekapittelet. Her nevnes teorien fordi den har blitt brukt i et forskningsprosjekt, som er særlig relevant å trekke fram når det gjelder tidligere forskning på tekstmeldinger.

I artikkelen «*Communication accommodation in text messages: Exploring liking, power, and sex as predictors of textisms*» (2018) presenterer Aubrie Adams, Jai Miles, Norah E. Dunbar og Howard Giles forskning på tekstmeldinger, med hensyn til nettopp tilpasningsteorien. Adams et.al. (2018) undersøkte det de definerer som «textisms». Formålet deres var å undersøke hvordan folk konvergerer mot mottakeren gjennom å ta i bruk slike «textisms», og hvordan de sosiale kategoriene kjønn, makt og hvor godt folk liker samtalepartneren, virker inn på dette. «Textisms» er definert slik i artikkelen:

“Textisms are digital cues that convey nonverbal meaning and emotion in text communication”. (Adams, Miles, Dunbar & Giles, 2018)

Eksempler på dette kan være emoji'er og bevisste feilstavinger («intentional misspellings») (Adams et al., 2018). Begrepet viser både til de konkrete språklige realiseringene i meldingene, som ulike feilstavinger, og til *funksjonen* disse har som sosiale signaler.

I undersøkelsen samla forskergruppa først inn autentiske tekstmeldinger, før de gjennomførte et situasjonseksperiment over nett. Dette eksperimentet baserte seg på at deltakerne måtte leve seg inn i en fiktiv situasjon der utveksla tekstmeldinger med en partner i et skolefag.

Forskerne konkluderer med at informantene *konvergerer*, altså nærmer seg samtalepartneren, i tekstmeldinger ved å ta i bruk *liknende antall* «textisms» som sine samtalepartnere. I tillegg viste forskerne blant annet at maktforhold mellom samtalepartnerne spiller inn på hvorvidt man konvergerer – den underlegne vil i større grad konvergere mot en samtalepartner med større relasjonell makt.

Dette situasjonseksperimentet har mange likhetstrekk med mitt prosjekt. Forskerne har utforma et eksperiment som krever innlevelse i fiktive situasjonelle forhold. Den dreier seg også om forholdet mellom sosiale relasjoners karakter og språklige valg i tekstmeldinger, og formålet deres ligger i så måte tett inntil mitt. En viktig forskjell er at forskerne her har tatt utgangspunkt i interaksjon, og sett på flere *utvekslinger* av tekstmeldinger for å kunne si noe om tilpasning mellom deltakerne og samtalepartnerne deres. I tillegg til eksperimentet har de også samla inn reelle data, med reelle mottakere. I mitt prosjekt er det ingen utvekslinger med reelle personer, men enkeltmeldinger som er skrevet for en *tenkt* mottaker. Uansett: Til den videre lesinga er det relevant å ha med seg fra Adams et.al. (2018) at språklig tilpasning skjer i skriving av tekstmeldinger, og at det å kombinere interaksjonistiske teorier med beskrivelser av stilvariasjon i digitalt mediert språk, er nokså lite utprøvd i sosiolingvistikken (Adams et al., 2018).

1.2.3 «Tastismer»

Gjennom dette masterarbeidet jeg utforska stilvariasjon i tekstmeldinger som sosiolingvistisk fenomen. Et resultat av denne utforskinga har vært at det ikke finnes et etablert norsk begrep for det Adams et. Al. (2018) kaller for «textisms», eller for liknende engelske begreper, og at det samtidig ser ut til å være behov for et slikt begrep også i en norsk kontekst. På norsk har ulike former for avvik fra standardisert normalortografi i digital sosial skriving, blitt beskrevet som nettopp dette, enten generelt, eller ved for eksempel å vise til de konkrete språklige realiseringene, som neografier eller emojier (Hårstad, 2019). «Textisms» viser seg altså å være en hensiktsmessig beskrivelse av en del språklige trekk i digital sosial skriving, i alle fall for mitt eget datamateriale. Derfor har jeg valgt å oversette begrepet, og introdusere et norsk begrep. Her følger en definisjon, av det jeg vil kalle «*tastismer*»:

Tastisme: Språklig trekk ved digital sosial skriving som signaliserer mening og/eller følelser ut over det som uttrykkes leksikalt eller grammatisk.

Oversettelsen fra «textism»-begrepet har en viktig endring: Adams et.al. (2018) bruker «digital cues», mens jeg har valgt å beskrive tastismene som *språklige trekk*. Jeg ønsker å synliggjøre forholdet mellom språklige trekk og signalement av sosial mening, også fordi denne distinksjonen synliggjør språkets indeksikalitet, som er nedslagsfelt for analysen i dette prosjektet. Tastisme-begrepet vil jeg bruke videre i analysen av stilvariasjonen i tekstmeldinger.

1.2.4 Oppsummering

Den tidligere forskningen som er presentert her, dreier seg om digital sosial skriving og stilvariasjon. I digital sosial skriving forekommer det ofte ulike former for brudd med normalortografien, og en del av disse kan beskrives som tastismer. Hvordan vi som språkbrukere benytter ulike språklige ressurser for å utføre sosiale handlinger, er viktige spørsmål i moderne variasjonistisk sociolingvistik. Gjennom dette prosjektet ønsker jeg å ta del i denne tradisjonen, ved å utforske hva ulike tilnærminger til stilvariasjon i tekstmeldinger kan gi av kunnskap, både om språklig variasjon som sådan, og om hvordan denne variasjonen kan forstås i et interaksjonistisk sociolingvistisk perspektiv.

1.3 Oppgavas oppbygning

Oppgava videre består av et metodekapittel som gjelder innsamling av data, et metodekapittel som gjelder anvendelse av dataene, et analysekapittel og et avsluttende drøftingskapittel. I metodekapitlene vil jeg redegjøre for datainnsamlingsmetodene som er brukt i prosjektet: språkeksperimentet og de refleksive intervjuene. Jeg vil også redegjøre for analysemetodene, og hvordan tekstmeldingene fra eksperimentet og lydopptakene av intervjuet er behandla, koda og analysert. I analysekapittelet vil problemstillinga bli grundig analysert og diskutert, med utgangspunkt i sociolingvistisk teori og resultater fra mitt eget datamateriale. Deretter følger et avsluttende drøftingskapittel, hvor jeg vil ta utgangspunkt i noen særlige funn fra analysen og tematisere tekstmeldinga som språklig yringsfenomen. Men først altså – en redegjørelse for datainnsamlingsmetodene i prosjektet.

2. Metode for generering av datamateriale

2.1 Innledning

I dette kapitlet vil jeg presentere metodene jeg har brukt for å samle inn datamaterialet til prosjektet: språkekspperimentet og de refleksive intervjuene. Videre vil jeg diskutere noen praktiske og etiske utfordringer ved prosessen som jeg mener det er relevant å vise fram. Jeg vil også vise hvordan kombinasjonen av språkekspperiment-metoden og de refleksive intervjuene kan ha styrka kvaliteten på prosjektet. Til slutt vil jeg presentere noen erfaringer fra gjennomføringa av språkekspperimentet, som kan være nyttige for eventuelle andre tar i bruk språkekspperiment som datainnsamlingsmetode.

2.2 Språkekspperimentet

Dataene som danner hovedgrunnlaget for analysen, er tekstmeldinger som er samla inn gjennom språkekspementer. Denne metoden er originalt kalt «Language situation method» (Wiese, Under publisering), og er i mitt prosjekt er omtalt som «språkekspperiment»-metoden. Eksperimentet går ut på at en deltaker responderer på en situasjon med en språklig ytring. Deltakeren blir bedt om å leve seg inn i en fiktiv situasjon, men responderer så spontant og naturlig på denne som mulig i et språklig uttrykk, i mitt tilfelle gjennom tekstmeldinger. Denne metoden er lite brukt i lingvistisk forskning til nå, men er nøye utprøvd og beskrevet av Heike Wiese (under publisering). Det er denne studien jeg har brukt som mal i utforminga av mitt eget eksperiment. Videre vil jeg presentere metoden slik Wiese beskriver den, før jeg skisserer mitt eget eksperiment, og hvordan dette likner på og skiller seg fra den opprinnelige «Language Situation Method».

2.2.1 «Language Situation Method»

“Language situation method” er som sagt en eksperimentell form for datainnsamling av språk, som går ut på å skape en fiktiv situasjon for informanten, som brukes for å framprovosere språkbruk. Metoden er beskrevet av Heike Wiese (under publisering) i «*Language Situations: A method for capturing variation within speakers' repertoires*” (Wiese, Under publisering). Wiese skriver at metoden kombinerer en «kontrollert» situasjon med «spontane» data (Wiese, Under publisering). Det er denne kombinasjonen som gjør metoden til en nyskapende form for datainnsamling; Metoden gjør det mulig å bringe fram bestemte typer språkbruk eller språkhandlinger, samtidig som de språklige realiseringene er spontant uttrykt fra deltakeren i eksperimentet. Dataene som kommer ut av eksperimentet kan derfor brukes til

å studere intraindividuell variasjon, når deltakerne varierer språkbruken etter hvordan de kontrollerte omstendighetene endres.

I Heike Wiese sitt prosjekt blei informantene bedt av en forsker om å leve seg inn i at de var vitne til en ulykke. De fikk se bilder og en video av ulykken, og skulle deretter beskrive situasjonen til ulike personer gjennom ulike kommunikasjonskanaler. De skulle sende en chat-melding til en venn i WhatsApp, og skrive en formell rapport om hendelsen til politiet. I eksperimentet veksla deltakeren mellom å oppholde seg i to forskjellige rom, et “formelt” og et “uformelt”. I det “formelle” rommet var småpraten og instruksene fra forskeren formell, og hun var også formelt kledd. I det “uformelle” rommet var det en annen forsker; en mer avslappa person, som småprata løst og serverte kjeks. Den formelle eller uformelle tonen, situasjonen og mottakeren var forhåndsbestemte komponenter i språksituasjonen som informantene forholdt seg til, samtidig som sjølve språkproduksjonen var spontan.

Formålet med Wieses undersøkelse var å frambringe intraindividuell språkvariasjon i kontrollerte omgivelser. Det samme er formålet med eksperimentet i dette prosjektet, og språkeksperimentet er basert på Wieses metode. I Wieses eksperiment var det to ulike tekster som skulle produseres (i ulike sjangere, med ulik mottaker), under omstendigheter som skulle være enten formelle eller uformelle. Eksperimentet i mitt prosjekt har foregått i samme rom, hvor deltakeren bruker samme kommunikasjonskanal (tekstmeldinger) til å uttrykke seg til fire ulike mottakere. Det er ikke formalitetsgraden i omstendighetene som er det mest sentrale i eksperimentet, men snarere ulikhetene i *typen relasjoner* deltakeren har til de ulike mottakerne. I det neste avsnittet vil jeg beskrive mitt eget eksperiment nærmere.

2.2.2 En beskrivelse av språkeksperimentet

Eksperimentet i dette prosjektet består av fire deler, hvor deltakeren i hver del skal leve seg inn i at hen innser at hen kommer for seint til noe. I de ulike delene er det ulike personer og ulike situasjoner deltakeren kommer for seint til. En detaljert «eksperimentinstruks» er å finne som vedlegg til oppgava – denne viser manuset jeg forholdt meg til under gjennomføringa av eksperimentene.² Her vil jeg gi en mer konsis beskrivelse av eksperimentet:

I del 1 skal deltakeren på *en konsert* med en *god venn*, i del 2 i en *familiemiddag* med en *foresatt*, i del 3 skal hen ha en *prosjektdag* på skolen med en *lærervikar/foreleser* og i del 4

² Se Vedlegg 4 for samtykkeskjema til eksperimentet, og se Vedlegg 5 for eksperimentinstruksen.

skal hen i et *jobbintervju*, med en *fiktiv, potensiell arbeidsgiver*. I hver del velger deltakeren ut faktiske personer i livet sitt, som passer beskrivelsen av typen relasjoner, bortsett fra i siste del, hvor mottakeren skal være fremmed for deltakeren, og derfor er oppdikta. Hver del avsluttes med at deltakeren får se en ca. 30 sekunder lang video, som viser perspektivet til en person som haster ut døra og akkurat ikke rekker en buss.³ Deltakeren skal altså leve seg inn i at hen står på bussholdeplassen, og skal sende tekstmelding til personen hen skal møte til den avtalte situasjonen.

Sjølve gjennomføringa skjer ved at deltakeren og jeg sitter ovenfor hverandre i et rom. Først blir deltakeren bedt om å tenke på en person som passer relasjonsbeskrivelsen, for eksempel en «god venn». Deretter snakker vi litt om personen, for å få hen fram i bevisstheten hos deltakeren. Så presenterer jeg hvilken situasjon deltakeren skal tenke seg at hen kommer for seint til, for eksempel en «konsert». Til slutt får deltakeren se videoen, som skal hjelpe hen med å leve seg inn i situasjonen. Straks etter dette skriver deltakeren tekstmeldinga til personen på sin egen telefon. I stedet for å sende den, tar deltakeren et skjermbilde. Etter at alle delene av eksperimentet er gjennomført på denne måten, går deltakeren tilbake til bildene, og redigerer bort mottakere og gamle meldinger slik at bare tekstmeldinga fra eksperimentet er synlig i bildet. Innsamlinga av tekstmeldingene skjer ved at deltakeren sender de fire skjermbildene til meg på mail.

I del 1 og 2 bruker deltakeren sine egne kontakter på telefonen når hen skal late som hen skal sende ei tekstmelding. I del 3 skal deltakeren se for seg enten en lærervikar eller en foreleser, og får derfor opplest et fiktivt telefonnummer av meg. I del 4 er formålet å framprovosere språkbruk deltakeren uttrykker til en fremmed person. Derfor får deltakeren her presentert en fiktiv person av meg. Denne fiktive personen er kalt Rita Andersen, og er daglig leder på en Kiwi-butikk i Trondheim. Deltakeren blir bedt om å tenke seg at de har søkt sommerjobb i butikken, og har blitt kalt inn til intervju av Rita Andersen på mail, hvor de også skal tenke seg at de finner telefonnummeret hennes. Her, som i del 3, leser jeg opp et fiktivt telefonnummer til deltakeren etter at hen har sett videosnutten.

³ Se Vedlegg 6 for skjermdumper fra videoen.

2.2.3 Forberedende gruppesamtale og «piloteksperiment»

I forkant av eksperimentet gjennomførte jeg en gruppesamtale med noen ungdommer, som på dette stadiet var i målgruppa for mulige deltakere til prosjektet. Formålet var å få hjelp til å utforme detaljene i eksperimentet best mulig, og forsøke å unngå unødvendige tekniske og praktiske utfordringer.

Da jeg etter dette hadde utforma ei skisse til hvordan eksperimentet skulle se ut, gjennomførte jeg en «pilot» av det. En gutt som jeg kjenner (han er 19 år gammel) bisto som forsøksinformant i piloteksperimentet, hvor jeg gjennomførte det som om det var reell datainnsamling. Påfølgende hadde vi en samtale hvor vi diskuterte hvordan jeg kunne optimalisere min rolle som «forsker», og hvordan jeg best kunne veilede deltakeren gjennom eksperimentet ut ifra den skissa jeg hadde klar.⁴

2.3 Refleksive intervjuer

Språkeeksperimentet resulterte i kvalitative data i form av 40 tekstmeldinger, 4 tekstmeldinger fra 10 ulike deltakere. I tillegg til dette har jeg gjennomført individuelle refleksive intervju med to av deltakerne fra eksperimentet. Intervjuene blei gjennomført på et tidspunkt hvor jeg hadde klar en tentativ analyse av dataene fra eksperimentet, men hvor analysen på langt nær var ferdig. Resultatet fra intervjuet blei viktige bidrag til tolkninga av dataene, som vil vises fram i analysekapittelet. De to intervjuobjektene blei spurt på bakgrunn av at de ikke var av de aller yngste deltakerne, og at tekstmeldingene deres inneholdt kjennetegn som så ut til å bli sentrale for analysen.

Intervjuene fungerte altså som *refleksive intervju*, hvor deltakerne fra eksperimentet fikk se og reflektere over sine egne tekstmeldinger sammen med meg. I intervjuet tok vi også opp deltakerens bevissthet rundt og holdninger til egen intraindividuell stilvariasjon med hensyn til sosiale roller mer generelt. Intervjuene blei holdt over Skype, da et fysisk møte ikke var mulig på grunn av samfunnsrestriksjoner knytta til spredning av koronaviruset. Dette medførte også at det var vanskelig å innhente skriftlig samtykke til intervjuet, og som et alternativ blei deltakerne presentert for samtykkeinformasjon muntlig, og de gav sitt samtykke

⁴ Se Vedlegg 1 og Vedlegg 2 for intervjuguide og samtykkeskjema til gruppesamtalen.

over video. Det blei gjort et lydopptak av intervjuet, som seinere blei transkribert og koda. Dette vil jeg komme tilbake til i analysemetode-kapittelet.⁵

2.4 Noen praktiske og etiske utfordringer

I løpet av prosessen med datainnsamling har det dukka opp flere praktiske og etiske vurderinger som har innebåret tvil. I dette avsnittet vil jeg diskutere utfordringer knytta til rekruttering av deltakere til eksperimentet, mitt bekjentskap med noen av deltakerne, innblikk i deltakernes sosiale relasjoner, noen aspekter ved de refleksive intervjuene og kjønnsfordeling blant deltakerne. Alle disse aspektene er relevante å vise fram, for å skape en nyansert forståelse av dataene, analysen og svarene disse gir.

2.4.1 Rekruttering av deltakere

Rekruttering av deltakere til prosjektet viste seg å bli mer utfordrende enn jeg hadde håpa på forhånd. Dette medførte en prosess hvor strategien for rekruttering har variert mellom å spørre noen videregåendelever jeg kjente fra før, spørre ukjente videregåendelever og spørre ukjente studenter ved NTNU. Derfor er det noen forskjeller mellom deltakerne, når det gjelder mitt bekjentskap med dem, og hvilken type mottaker deltakerne skulle se for seg i del 3 (lærervikar/foreleser) av eksperimentet. Derfor vil jeg vise fram tre *deltakergrupper* her:

Gruppenummer	Antall deltakere	Rekrutteringsmetode	«Lærervikar» eller «foreleser» i del 3
Gruppe 1	3	Kjente elever fra praksis ved VGS	Lærervikar
Gruppe 2	1	Ukjente elever fra VGS	Lærervikar
Gruppe 3	6	Ukjente studenter ved NTNU	Foreleser

Skjema 1: Deltakergrupper.

Alle deltakerne er rekruttert gjennom et *strategisk utvalg*, etter noen bestemte informantkriterier (Tjora, 2017, s. 130). Da jeg først gikk i gang med å rekruttere deltakere til undersøkelsen, hadde jeg nettopp vært i undervisningspraksis ved en videregående skole i Trondheim. Ungdommene jeg underviste var i målgruppa for prosjektet, som på dette

⁵ Se Vedlegg 7 for intervjuguide for det refleksive intervjuet.

tidspunktet var ment til å konsentrere seg om språkbrukere mellom 16 og 18 år. Med bakgrunn i deltakerkriteriene spurte jeg etter interesserte deltakere i klassen. Disse kriteriene var:

- Deltakeren eier en egen mobiltelefon
- Deltakeren er mellom 16 og 18 år
- Deltakeren skriver stort sett tekstmeldinger på norsk i det daglige
- Deltakeren har en fritidsleder i livet sitt

De kriteriene som siden har endra seg er her markert med grå skrift. Det var som nevnt vanskeligere enn antatt å få deltakere som passet alle kriteriene, og de blei derfor endra slik at deltakerne ikke trengte en fritidsleder i livet sitt for å delta. Fritidslederen var i utgangspunktet tenkt til å fylle mottakerrollen i del 3, som en voksenperson som var antatt mindre nær enn den foresatte. Derfor blei mottakeren her erstatta med en lærervikar ved skolen. Dette var en lærer alle aktuelle deltakere kjente til, og som sa seg villig til å fungere som en tenkt mottaker av ei tekstmelding i prosjektet. Resultatet av det hele blei fire deltakere fra denne skoleklassen.

Da jeg ikke fikk rekruttert flere deltakere fra klassen, bestemte jeg meg for å prøve ut en ny strategi for å få deltakere til eksperimentet. Jeg hengte opp plakater ved tre store videregående skoler i Trondheim, denne gangen uten deltakerkriteriet om en fritidsleder.⁶ Dette kriteriet blei nå fjerna helt fra prosjektet, med en erstatning hvor deltakeren sjøl tenker seg en lærer som de kjenner, men ikke ser hver dag. Plakatene resulterte bare i én deltaker, som gjennomførte eksperimentet ved NTNU Dragvoll.

Jeg hadde fortsatt behov for flere deltakere, derfor spurte jeg nordiskstudenter på basisnivå ved NTNU Dragvoll om de ville delta i eksperimentet. Målgruppa for eksperimentet er med andre ord fortsatt unge mennesker, men etter dette, ikke like unge som først tenkt. Jeg fikk besøke ei forelesning med over hundre studenter til stede, og her meldte flere seg umiddelbart. Resultatet blei seks nye deltakere, som alle gjennomførte språkeksperimentet ved NTNU Dragvoll. Disse deltakerne er noe eldre enn det som var den opprinnelige

⁶ Se Vedlegg 3 for rekrutteringsplakaten.

aldersgruppa for deltakerne, omkring 20-25 år. Derfor er også kriteriet om alder endra gjennom rekrutteringsprosessen.

Det er viktig å bemerke at deltakerne i gruppe 3, studentene, ikke blei bedt om å tenke på en lærer, men en foreleser, som de har hatt tidligere og kjenner til. Deltakernes uttalte distanse til foreleserne, tyder på at disse relasjonene kan innebære en mindre grad av nærhet, enn det som gjelder for de yngre elevene som ser for seg en lærer.

2.4.2 Mitt bekjentskap med deltakerne

Deltakerne i gruppe 1 var elever jeg sjøl hadde undervist noen uker i praksis, noen få uker før gjennomføringa av eksperimentet. Jeg kjente altså disse deltakerne fra før, og de kjente meg. Relasjonen til elevene var prega av at jeg var faglærer, student og «på besøk», og jeg hadde aldri noen nære eller sensitive samtaler med dem. Likevel har vi tilbragt en del tid sammen, og elevene har et forhold til meg fra før. Dette anser jeg som både en fordel og en ulempe i eksperimentsituasjonen. Man kan tenke seg at deltakerne kan ha sensurert språket i tekstmeldingene noe, når de kjenner hen som skal lese og analysere dem etterpå. Det opplevdes likevel som en fordel at jeg og deltakeren kjente hverandre litt fra før, fordi situasjonen ikke blei så veldig formell. Når gjennomføringa av eksperimentet i tillegg blei lagt til et rom på skolen deres, kan man tenke seg at elevene opplevde det som mer ufarlig å delta på eksperimentet, enn om en ukjent forsker eller student leda det samme eksperimentet. Denne mulige tryggheten kan også ha gitt et godt utgangspunkt for den ønska spontaniteten i skrivinga av tekstmeldingene.

2.4.3 Innblikk i deltakernes sosiale relasjoner

Språkeksperimentet innebærer konkrete instruksjer til hva deltakeren skal gjøre, og når deltakeren omtaler tredjepersoner i livet sitt, forteller jeg tydelig at dette er for å «få vedkommende fram i bevisstheten». Det er med andre ord ingen sensitiv informasjon som kommer fram i eksperimentet. Likevel ber jeg deltakeren om å beskrive personer og relasjoner i livet sitt, noe som potensielt kan oppleves sårbart. Sensitiviteten i spørsmål som «beskriv mamma med tre ord for en som ikke kjenner henne» eller «når var dere sammen sist?» avhenger av innholdet i svarene. Stort sett har jeg opplevd disse samtalene som overflatiske, og uproblematisk med hensyn til hvor personlig samtalene blei. Likevel har jeg reflektert over om spørsmålene i noen tilfeller har vært for nærgående. Hvilke følelser disse spørsmålene, og innholdet i svarene, frambringer hos deltakeren, veit bare hen sjøl. Denne

tematikken utgjør ingen direkte påvirkning på resultatene i tekstmeldingene eller analysen av dem, men det er likevel relevant å presentere som en etisk refleksjon det har vært viktig for meg å en bevissthet rundt, både før, under og i etterkant av eksperimentene.

2.4.4 Refleksive intervjuer

Som nevnt har de refleksive intervjuene gitt viktige bidrag til analysen av datamaterialet i dette prosjektet. Den *refleksive* tilnærminga til intervjuet har innebåret at jeg deler mine tentative analyser med deltakerne, og stiller spørsmål til dem som er direkte knytta til deres tekstmeldinger. Derfor er det viktig å merke seg at intervjuguiden er utforma på et tidspunkt der noe analyse allerede gjennomført. Dette refleksive aspektet har medført at spørsmålene i intervjuene har blitt noe «ledende». Tilbakeblikk på konkret språkbruk i tekstmeldingene har vært en intendert del av intervjuet, men man kan likevel tenke seg at noen svar har blitt mer en bekreftelse på funn jeg presenterer, enn refleksjoner som svar på åpne spørsmål. I etterkant av det første intervjuet justerte jeg derfor intervjuguiden, for å stille flere åpne spørsmål i det neste. Oppsummert kan man si at den refleksive tilnærminga i noen tilfeller har medført for ledende spørsmål, men at de fleste samtalene i intervjuene har vært hensiktsmessige, med tanke på å inkludere deltakerne i analysen av dataene fra språkeksperimentet.

2.4.5 Kjønnfordeling blant deltakerne

I rekrutteringsprosessen i forkant av eksperimentet tok jeg ikke hensyn til deltakernes kjønn. Det strategiske utvalget var som nevnt basert på kriterier som dreide seg om omtrentlig alder og at deltakerne stort sett skriver norsk i tekstmeldinger i hverdagen. Dette var altså helt bevisst, men å se bort i fra dette kriteriet medførte en ubalanse i kjønnfordelinga blant deltakerne som var så stor at den likevel bør nevnes. Ni av ti deltakere i eksperimentet var nemlig kvinner. Her vil jeg legge til at min antakelse om denne fordelinga, ni kvinner og én mann, er frimodig gjort uten at deltakerne sjøl har fått oppgi egen kjønnsidentitet. Det er likevel flere grunner til at den tilsynelatende skeive kjønnfordelinga bør adresseres som en metodisk utfordring.

For sjøl om datamaterialet ikke skal brukes til statistisk generalisering, blir funn i analysen brukt til å *indikere noe generelt* om stilvariasjon i tekstmeldinger. Samtidig er det sannsynlig at en del språklige valg er mer typisk for kvinner enn for menn, og motsatt, også i tekstmeldinger. Eksempelvis skriver Helene Uri (2018) om hvordan kvinner «modifiserer språket» mer enn menn, gjennom for eksempel å bruke pragmatiske partikler mer hyppig (Uri,

2018, s. 101-102). I den tidligere nevnte studien til Adams et.al. (2018), viser de også at kvinner «tilpasser seg» mer enn menn i tekstmeldingene. (Adams et al., 2018). I språkeksperimentet er deltakerne i en situasjon som innebærer et brudd med forventninger, og denne typen språkvariasjon kunne derfor kommet til syne i datamaterialet, dersom deltakernes kjønn var tatt i betraktning. Samtidig: Det er slett ikke sikkert at kjønnsfordelinga i mitt eksperiment er avgjørende for resultatene, og jeg vil heller ikke analysere resultatene med hensyn til kjønn noe videre i oppgava. Uansett har jeg ønska å trekke fram noen refleksjoner om kjønn i dette avsnittet, nettopp fordi det kan hende resultatene fra språkeksperimentet ville vært sett annerledes ut, dersom der var en annen fordeling av kjønn blant deltakerne.

2.5 Metodetriangulering: Kombinasjonen av språkeksperiment og refleksive intervju

I dette prosjektet kombineres språkeksperiment med retrospektive, refleksive intervju med noen av deltakerne. Her vil jeg løfte fram hvordan det at å kombinere disse to, kan gi gyldige svar på spørsmål om intraindividuell stilvariasjon i tekstmeldinger, og hvordan denne metodetrianguleringa kan ha styrka kvaliteten på prosjektet.

Språkeksperiment-metoden er nyskapende, og den innebærer som sagt en metodisk kontrast mellom kontrollerte betingelser for interaksjon i en situasjon, og spontan, «naturlig» språkproduksjon som respons på denne. I sosiolingvistiske undersøkelser skiller man ofte mellom metoder som *registerer* språkbruk, og undersøkelser hvor informanter *rapporterer* om språkbruken sin (Mæhlum et al., 2008, s. 84). En enda tydeligere distinksjon finner man i begrepene om språkbruk som *framprovoseres* (engelsk: «*elicit*») og som observeres (Wiese, Under publisering). I språkeksperimentet blir deltakerne bedt om å forestille seg helt reelle personer i livet sitt som mottakere av meldinga. Samtidig er den situasjonelle ramma for meldingsskrivinga fiktiv, og meldingene er framprovoserte. På bakgrunn av dette må tekstmeldingene som kvalitative data forstås som noe som både er registrert språkbruk, men som innebærer en «rapporterende» ramme, i form av at deltakeren *blir bedt om* å skrive slik *hen ville ha skrevet*. De refleksive intervjuene gir også bidrag inn i dette forholdet mellom registrert og rapportert språkbruk, ved at deltakeren reflekterer over språklig variasjon i tekstmeldinger generelt, men med utgangspunkt i den faktiske «registrerte» språkbruken i sine egne tekstmeldinger.

Kombinasjonen av disse metodene gjør at informantene får en særlig deltakende rolle i prosjektet, utover datainnsamlingsfasen, hvor noen av dem bidrar til analysen gjennom å sjøl analysere og drøfte språklig stil i tekstmeldingene og andre aktuelle spørsmål. Derfor er informantene referert til som «deltakere» gjennom oppgava. At deltakerens bidrag til prosessen, og eierskap til den, er sterkt, kan bidra til å styrke kvaliteten på prosjektet (Tjora, 2017, s. 130). Den utforskende tilnærminga til prosjektet har gjort det særlig hensiktsmessig å styrke deltakernes bidrag, utover det å være produsenter av språklige data.

2.6 Erfaringer fra språkeksperimentet

Fordi språkeksperimentet er en lite utprøvd metode, vil det som nevnt være viktig å bidra med noen refleksjoner knytta til sjølve gjennomføringa av eksperimentet, ut over det praktiske og etiske som er diskutert tidligere i metodekapittelet. I dette avsnittet vil jeg derfor presentere noen «erfaringer fra språkeksperimentet», for å vise fram hva denne kvalitative metoden potensielt kan tilby sosiolingvistiske studier.

Det første jeg ønsker å nevne, er denne metodens *gjennomførbarhet* for vitenskapelige prosjekter, også på mastergradsnivå. For ved å framprovosere kvalitative data under kontrollerte sosiale omstendigheter får man enkelt tilgang på et språklig materiale man ellers måtte gjøre omfattende observasjoner eller korpusstudier for å få tak i. Observasjon av språkbrukernes språklige valg skjer her i en praktisk ramme som ligner en tradisjonell intervjusituasjon. Denne tilgjengeligheten og kontrollerbarheten gjør at eksperimentet kan anbefales som en måte å framprovosere bestemte språkhandlinger på, som et alternativ til observasjonsstudier, hvor man må vente på at de sosiale omstendighetene «tilfeldigvis» og eventuelt medfører slike språkhandlinger.

Gjennom å etterstrebe likhet for alle deltakere og deler av eksperimentet når det gjelder typen sosiale relasjoner (som «god venn») og situasjonelle forhold (som for eksempel gjennom videoen av bussen og bussholdeplassen) skapes et visst sammenligningsgrunnlag for tekstmeldingene som kommer ut av det. Dette betyr ikke at eksperimentet, som har et lavt antall deltakere, gir grunnlag for statistiske analyser, men at kvalitative språkdata får en relativ ramme, slik at man kan forstå dataene i lys av noen alternativer. Dette kan illustreres med nettopp den variasjonen som kommer til syne tekstmeldingene. Det «formelle» eller «muntlige» ved meldingene blir formelt eller muntlig sammenligna med tekstmeldingene i de andre delene av eksperimentet. På denne måten kan man for eksempel supplere mer generelle

teoriske beskrivelser med konkrete språklige data, som relativt til hverandre viser fram variasjon i konkrete språklige trekk.

I forkant av eksperimentet var jeg spent på hvordan det ville være å få deltakere til å «leve seg inn i» en fiktiv situasjon. Sjøl om eksperimentet er personlig på den måten at deltakerne velger ut faktiske personer i livet sitt, innebærer rammene for eksperimentet et element av «spill», og deltakernes engasjement i de fiktive forholdene har derfor vært avgjørende for resultatet. Dette har vist seg å fungere godt. Deltakerne har tilsynelatende levd seg inn i situasjonene hvor de holder på å komme for seint, og har sjøl dikta opp detaljer om hvor seine de blir, eller hva konsekvensene kan være. I noen tilfeller har deltakerne spurt om slike detaljer underveis i eksperimentet. Da har det vært uproblematisk å svare at det er noe de sjøl kan bestemme. Etter mitt skjønn vil altfor konkrete situasjonsbeskrivelser også kunne virke mot hensikten om å frambringe spontan språkbruk hos deltakeren. Det er også verdt å ta med seg at det å komme for seint er noe de fleste kan kjenne seg igjen i, og at å gjennomføre et liknende eksperiment med hendelser som færre har erfaring med, kan være vanskeligere, med tanke på å få så spontane reaksjoner som mulig på det som skjer.

To elementer har vært særlig viktige når det gjelder å bygge opp under deltakernes innlevelse i situasjonen: videoen og samtalen om relasjonen til mottakeren. I hver del av eksperimentet blir deltakerne bedt om å fortelle litt om personen de skal sende melding til. Her har det vært mulig å tolke noe av deltakernes kroppsspråk, i og med at eksperimentet gjennomføres ved fysisk tilstedeværelse i samme rom. Når deltakerne blir bedt om å fortelle om for eksempel den gode vennen de har valgt, er det flere som ser ut i lufta, lener seg fram eller legger armene i kors. Dette tolker jeg som at deltakerne bringer den aktuelle personen fram i bevisstheten, og at de har fokus på denne aktiviteten. Videoen har også vært nyttig i denne sammenhengen. I tretti sekunder ser deltakerne videoen uten andre forstyrrelser, og det at meldinga sendes direkte etter denne videoen bidrar til at tekstmeldinga blir en *respons* på noe som skjer. Her har jeg også tolka at deltakerne har vært tilstedeværende. Det er disse to elementene, samtalen og videoene, som hos Wiese (under publisering) omtales som «*verbal*» og «*non-verbal*» stimuli. Min erfaring er at disse aspektene er viktige for at språkeksperiment, som avhenger av deltakeres innlevelse i fiktive situasjoner, skal fungere godt.

2.7 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg presentert metodene for datainnsamling som er brukt i dette prosjektet. Språkeksperimentet er en hittil lite utprøvd metode i sociolingvistisk forskning, og utforskning av denne metoden er i seg sjøl en sentral del av dette prosjektet. Kombinasjonen av språkeksperiment og refleksive intervju utgjør det empiriske grunnlaget for analysen, sammen med den tungt vektlagte sociolingvistiske teorien. I det følgende kapitlet vil jeg redegjøre for hvordan datamaterialet er analysert og anvendt videre i oppgava.

3. Metode for anvendelse av datamaterialet

I denne delen av oppgava vil jeg redegjøre for hvordan jeg har analysert tekstmeldingene fra språkeksperimentet, og hvordan dataene fra de refleksive intervjuene er benytta i analysen. Aller først vil jeg kommentere hvordan dataene er behandla med hensyn til anonymisering.

3.1 Transkribering og anonymisering

Tekstmeldingene er transkriberte fra skjermbildene, og sortert etter delene i eksperimentet.⁷ Alle navn er bytta ut med fiktive navn. De nye navnene har samme forbokstav i for- og etternavn, som de virkelige navnene. Også nevnte tredjepersoner i tekstmeldingene er anonymisert etter samme prinsipp, for å bevare mest mulig at det språklige innholdet i tekstmeldingene. Under følger en presentasjon av deltakerne fra eksperimentet med de fiktive navnene som er brukt i analysen:

Deltaker	<i>Omtrentlig alder</i>
Heidi Elvås	18
Malene Selvåg	18
Kaja Ulvang Salten	18
Othilie Krossvatn	19
Amalie Eidsvang	20
Karoline Odahl	20
Maria Grøsvoll	22
Eirin Narati Rodal	22
Martin H. Kristiansen	25
Ingrid Halvorsen	22

⁷ Se Vedlegg 8 for fullstendig transkribert datamateriale fra språkeksperimentet.

Skjema 2: Deltakere fra eksperimentet.

Othilie og Maria er markert i skjemaet, fordi disse deltakerne er de som har deltatt i de reflekssive intervjuene, og vil bli referert til ved navn i analyseteksten.

3.2 Analysemetode for datamaterialet fra språkeksperimentet

For å kunne studere intraindividuell stilvariasjon i tekstmeldingene, har jeg analysert dem ved å samle typer språkhandlinger og språktrekk ved hver enkelt del av eksperimentet. En alternativ måte å gjøre dette på ville være å følge hver enkelt deltakers variasjon. For eksempel kunne jeg undersøkt om de som bruker emojier i del 1 (god venn), ikke gjør det i del 3 (lærervikar/foreleser) og 4 (fiktiv arbeidsgiver), eller om deltakeren som åpner med «Hei» i del 4, gjør dette i de tre første delene, og så videre. I stedet har jeg valgt å generalisere kjennetegn ved tekstmeldinger i del 1, del 2, del 3 og del 4, for så å sammenligne disse kjennetegnene. Dette gir likevel legitime svar på problemstillinga; funnene som kommer fram gjennom denne kategoriseringa viser intraindividuell variasjon, sjøl om den ikke er *personlig*.

I analysen av dataene fra språkeksperimentet har jeg brukt følgende tre arbeidsspørsmål:

- 1) Hvilke språktrekk kjennetegner språket i tekstmeldingene i hver kategori?
- 2) Hvilke språktrekk varierer særlig mellom de ulike delene av eksperimentet?
- 3) Hva slags variasjon gir innsikt i intraindividuell stilvariasjon som har å gjøre med relasjonen til mottakeren av tekstmeldinga?

Resultatet av disse spørsmålene kommer fram i analysekapittelet. Som nevnt er det sosiolingvistisk teori som driver analysen, og underveis vil resultatene vises fram som eksempler på den språkbruken som tematiseres. I det neste avsnittet vil jeg også kommentere hvordan datamaterialet fra de reflekssive intervjuene er analysert og brukt i oppgava.

3.3 Analysemetode for datamaterialet fra de reflekssive intervjuene

De reflekssive intervjuene blei som sagt gjennomført over Skype, med to deltakere fra eksperimentet: Othilie og Maria. Jeg gjorde lydopptak av intervjuene og transkriberte dem i etterkant. De transkriberte intervjuene blei deretter koda, med hensyn til hvilke aspekter ved stilvariasjon de gir perspektiver på. *Redegjørelse, struktur, «textisms», sosiale relasjoner, dialektbruk, tilpassningsteorien og tale-skrift-dimensjonen* er de viktigste kodene. Deretter blei

innhold og sitater fra disse kodene brukt som tilskudd til analysen, for å få fram deltakerens reflekssive perspektiv på tekstmeldingene og stilvariasjon i dem.

3.4 Anvendelse av resultatene i analysen

I dette metodekapittelet vil jeg også vise hvordan funn og eksempler fra eksperimentet og intervjuene vil bli referert til videre i oppgava. For funn fra analysen av datamaterialet vil være en integrert del av analysekapittelet. De vil bli vist til på følgende måte:

Resultater fra språkeksperimentet, som for eksempel funn av et bestemt stiltrekk, er markert ved at de er skrevet i kursiv i teksten.

Når det gjelder **de konkrete tekstmeldingene fra eksperimentet** er disse vist fram i innramma form, der de er brukt som eksempler. Eventuelle **uthevinger** er gjort for å vise de delene av meldinga som eksemplifiserer det aspektet ved den som tematiseres i analyseteksten.

Det er også sånn at dersom ei melding har større mellomrom mellom linjene enn de øvrige meldingene, er dette for å markere at deltakeren har ment å skrive *flere meldinger etter hverandre* til samme person. Dette vil jeg demonstrere under, hvor eksempelet fra deltakeren Kaja viser at hun ville sendt flere tekstmeldinger i situasjonen:

Vennen 🙏 Herregud mista bussen!! Rekker jo ikke konserten da!	Hilde Hilde Æ dreit mæ ut Æ missa Faan mæ bussen Helvette assa
Malene: Del 1 – god venn	Kaja: Del 1 – God venn

Når det gjelder de reflekssive intervjuene med Othilie og Maria, er utdrag fra disse vist fram gjennom sitatform:

H: «Og forbokstavene deres, og eventuelt min, er brukt for å markere hvem som har sagt hva».

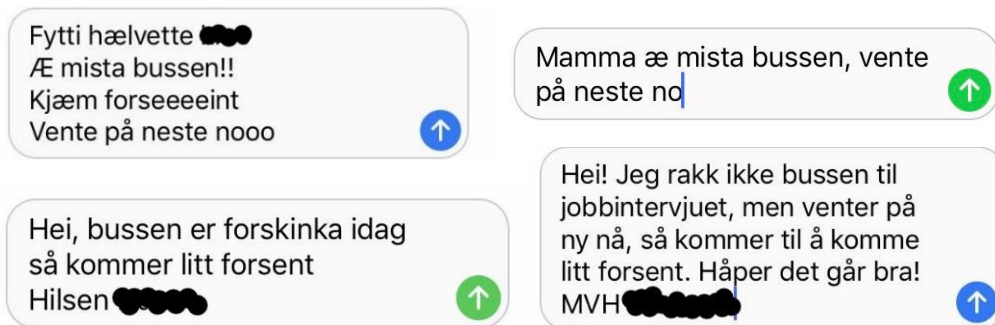
Med andre ord er data fra språkeksperimentet og intervjuet tydelig adskilt fra resten av teksten i analysekapittelet.

3.5 Oppsummering

Hensikten med dette kapittelet har vært å vise fram hvordan datamaterialet fra språkeksperimentet og de refleksive intervjuene har blitt behandla og anvendt i oppgava. Det har også vært viktig å presentere deltakerne fra eksperimentet, og vise til hvordan disse er anonymisert og vil bli referert til videre i teksten. Med denne bakgrunnen følger endelig analysen. Her vil kombinasjonen av mitt eget datamateriale og sosiolingvistisk teori vil belyse problemstillinga: Hvordan kan stilvariasjon i tekstmeldinger forståes som sosiolingvistisk fenomen?

4. Analyse

4.1 Innledning

Det å komme «forsent» og å komme «forseeeeeeint», kan vise til akkurat den samme hendelsen hva gjelder *tid*. Likevel er den språklige stilvariasjonen her et faktum, og i et sosiolingvistisk perspektiv heller ikke tilfeldig.

I eksemplene over vises tekstmeldingene fra deltakeren «Heidi» fra eksperimentet, til de fire ulike mottakerene hun har forestilt seg. Stilvariasjon kommer til uttrykk i språktrekk som blant annet dialektbruk, ikke-standardiserte stavemåter, struktur i meldinga og leksikalske valg. Fra variasjonistisk sosiolingvistikk veit vi at stilvariasjon henger sammen med situasjonelle forhold, og også med relasjonen til den vi interagerer med (Schilling, 2013). Det er dette spenningsfeltet – mellom språkvariasjon og sosiale omstendigheter - jeg nå vil bevege meg i.

Det er nødvendigvis gjort et utvalg av sosiolingvistisk teori til denne analysen, og dette ønsker jeg å kommentere. Teorier som er inkludert i prosjektet, dreier seg om tre sentrale tema: *Sosial interaksjon, stilvariasjon og digital sosial skriving*. Når det gjelder sosial interaksjon, har det vært viktig å trekke fram grunnleggende perspektiver på sosial interaksjon som fenomen, i tillegg til å vise fram aspekter ved sosiale relasjoner som tidligere er vist å ha sammenheng med språklig variasjon. Teori om stilvariasjon er valgt ut med utgangspunkt i at denne tematikken er et sentralt forskningsområde i moderne sosiolingvistikk, og nyere forskning og teori er derfor vektlagt her. Det samme gjelder for digital sosial skriving. Som nevnt i den innledende teorien har forskning på hva som kjennetegner denne typen skriving, og hvilke muligheter digitale medier gir for språkvariasjon, vært utgangspunktet for utvelgelse av teori når det gjelder dette. Overordna sett er teorien som anvendes her interaksjonistisk orientert, og har i seg et fokus på *språkbrukeren* og hens språklige valg og variasjon.

Det er altså to fenomener som møtes i denne analysen: den sosiale interaksjonen og omstendighetene den finner sted i, og språklig stil – de konkrete språklige realiseringene som forekommer i interaksjonen. Ved å studere de språklige trekkene i tekstmeldingene kan man tolke de sosiale omstendighetene og relasjonelle forholdene språkbruken er en del av. Like fullt kan man bruke de kontrollerte sosiale rammene fra eksperimentet til å se på hvordan disse framprovoserer de språklige realiseringene. I det følgende vil disse to dimensjonene derfor drøftes som to tannhjul, hvor sosial interaksjon og språklige realiseringer forstås i lys av hverandre. Aller først – et teoretisk perspektiv på sosial interaksjon.

4.2 Sosial interaksjon

4.2.1 Sosial interaksjon

Sosial interaksjon er samspill mellom mennesker som innebærer en form for kommunikasjon mellom dem (Tjora og Noack, 2018). Teori om sosial interaksjon gir en forståelse av samhandling mellom mennesker, i denne sammenhengen språkbruk og språklig variasjon. I denne sammenhengen vil jeg særlig trekke fram Erving Goffman (1922-82) og hans «dramaturgiske metaforer» for et teoretisk perspektiv på sosial interaksjon (Goffman, 1992).

For å beskrive mønster i det sosiale samspillet mellom mennesker, omtaler nemlig Goffman sosial interaksjon som et «spill», hvor individet framviser og utspiller sin rolle i den sosiale konteksten de er i. Han sammenlikner den sosiale konteksten med en «teaterscene», hvor sjølve spillet er den sosiale interaksjonen som skjer (Goffman, 1992). Parallellen til det virkelige livet ligger i hvordan vi mennesker vet at vi blir observert i andres nærvær, og bevisstheten om dette gjør at vi former oppførselen vår etter det vi opplever som passende i den aktuelle konteksten – også språkbruken.

I nyere variasjonistisk sosiolingvistik studeres gjerne språkbruk med fokus på denne «lokale» konteksten (Schilling, 2013). Sjøl om sosial interaksjon og sosialt samspill også kan forstås i lys av markososiale strukturer, gruppetilhørighet og globale sammenhenger, er det de situasjonelle forholdene som ofte er tematisert i den såkalte «tredje bølgen» i sosiolingvistisk forskning (Schilling, 2013). Sånn er det også i dette prosjektet, hvor språkbruk og språkhandling forstås som både en del av sosial interaksjon, og som en form for sosial interaksjon i seg sjøl. Goffmans spill-metaforer utgjør derfor en teoretisk grunntanke i dette prosjektet; det er interaksjonen – språkhandlingene – som er tilgjengelig for oss, og disse kan og skal studeres.

I språkeksperimentet blir deltakerne bedt om å leve seg inn i en fiktiv situasjon som innebærer en form for sosial interaksjon. På den måten forsterker formen på eksperimentet det interaksjonistiske teoretiske perspektivet som ligger bak. Deltakerne spiller ut sin rolle i interaksjonen gjennom språkbruk på en «scene» de har fått forespeila i eksperimentinstruksene. Eksperimentets rolle er nettopp å legge til rette for sosial interaksjon, som kan analyseres på det «lokale» nivået (Schilling, 2013).

Sosial interaksjon utspiller seg i en sosial relasjon, og i språkeksperimentet er tekstmeldingene ment til personer som har en «typen» relasjon til deltakeren. I det følgende vil jeg derfor beskrive hvordan de ulike typene relasjoner skiller seg fra hverandre teoretisk, og hvordan dette videre kan sees i sammenheng med språkvariasjon i tekstmeldingene.

4.2.2 Sosiale relasjoner – med hensyn til «nærhet» og «makt»

Sosiale relasjoner er komplekse, og kan som teoretisk fenomen angripes på ulike måter. I språkeksperimentet er de sosiale relasjonene kategorisert gjennom fire ulike «typer»: god venn, foresatt, lærervikar/foreleser og fiktiv potensiell arbeidsgiver. De ulike typene relasjoner er karakterisert ved *antatte trekk* ved relasjonene som skiller dem fra hverandre. Dimensjonene «nærhet» og «makt» er brukt for å kategorisere relasjonene, hvor graden av dem er forstått relativt mellom relasjonskategoriene.

Med *makt* menes her den «kommunikative dominansen» mellom samtalepartnere, som handler om i hvilken grad den ene parten har større makt over den andre, eller om relasjonen er prega av gjensidighet. *Nærhet* handler om den følelsesmessige involveringa mellom samtalepartnere, og hvorvidt eller hvor godt de kjenner hverandre (Svennevig, 2009). Disse dimensjonene ved sosiale relasjoner er brukt i tidligere studier som beskjeftiger seg med språklige valg (f. eks. (Adams et al., 2018)). Dette indikerer en sammenheng mellom disse relasjonelle trekkene og språklig variasjon som jeg har ønska å inkludere også i mitt prosjekt.

I dette prosjektet er altså begrepene nærhet og makt brukt for å beskrive *typen* relasjon deltakerne har til mottakeren. Sosiale relasjoner er ikke statiske, og ikke like, og det er med andre ord gjort en generalisering av trekk ved typene relasjoner i eksperimentet. Dette gjør at forholdet mellom typen relasjon og språkbruk må forstås som mulige sammenhenger, og ikke som kausale forhold. Ei slik tilnærming henger sammen med den eksplorative inngangen til prosjektet i sin helhet, hvor formålet nettopp har vært å *utforske* tekstmeldinger i et sosiolingvistisk perspektiv.

Med hensyn til nærhet og makt som relasjonelle trekk, er typene relasjoner i språkeksperimentet beskrevet som 1) *symmetriske* eller *asymmetriske*, og 2) etter hvorvidt mottakeren er *nær*, *kjent* eller helt *fremmed* for deltakeren. Under følger et skjema over de ulike typene relasjoner, sammen med «sannsynlig karakter» av nærhet og makt i relasjonen:

Relasjon	<i>Nærhet</i>	<i>Makt</i>
God venn	Nær	Symmetrisk
Foresatt	Nær	Asymmetrisk
Lærervikar/foreleser	Kjent	Asymmetrisk
Potensiell, framtidig arbeidsgiver	Fremmed	Asymmetrisk

Skjema 3: Typen relasjoner med hensyn til sannsynlig karakter av nærhet og makt.

Igjen vil jeg understreke at nærhet og makt i de faktiske relasjonene som berøres i studien, kan og vil variere for hver deltaker. Dimensjonene nærhet og makt brukes videre både som perspektiv for å analysere intraindividuell språklig variasjon, men også motsatt – hvordan variasjonen i deltakernes språklige stil kan indikere noe om nærhet og makt i relasjonene. De teoretisk funderte antakelsene om nærhet og makt i relasjonene gjør det altså mulig å studere intraindividuell stilvariasjon med hensyn til ulikheter i typen relasjon deltakeren har til mottakeren.

4.3 Tilpasning til omstendighetene

4.3.1 Den sosiolingvistiske språksituasjonen

I språkeksperimentet er det ikke bare relasjonelle, men også *situasjonelle* vilkår som presenteres for deltakeren. Både «språksituasjon» og «språkhandlinger» er essensielle teoretiske begreper i dette prosjektet, som tar sikte på å belyse intraindividuell språkvariasjon. Det er derfor viktig med et teoretisk blikk på «språksituasjonen» som en ramme for den stilvariasjonen som forekommer i eksperimentet, og i tekstmeldinger forøvrig.

Dell Hymes (1974, referert til i Van Herk, 2018) definerer åtte komponenter som inngår i en språkhendelse. Begrepene «språkhendelse» og «språksituasjon» brukes her på samme måte; for å beskrive de situasjonelle vilkårene for språkbruk. Hymes modell er kalt «SPEAKING»-

modellen – et akronym hvor hver av komponentene i språksituasjonen er representert.

Presentert i et skjema, med norske forklaringer, ser det slik ut:

Komponent (min oversettelse til norsk)	<i>Forklaring</i>	Eksempel
Setting and scene (setting)	<i>De fysiske omstendighetene</i>	På en bussholdeplass
Participants (deltakere)	<i>De som deltar i språksituasjonen</i>	En språkbruker, noen tilhørere
Ends (intensjonalitet)	<i>Språkbrukernes formål og intensjoner</i>	Å ikke tape ansikt
Act sequence (rekkefølgen av språkkhandlinger)	<i>Rekkefølgen av språkhandlinger i situasjonen</i>	En forklaring, etterfulgt av en unnskyldning, etterfulgt av en hilsen, etterfulgt av en tilgivelse
Key (stil)	<i>Språklig stil og tone</i>	Dialekt, prosodi, volum, leksikalske valg
Instrumentalities (instrumentalitet)	<i>Kanalen språkbruken realiseres gjennom</i>	Tekstmeldinger, muntlig tale, TV, e-post
Norms (normer)	<i>Normer og forventninger til språkbruk</i>	Hvem snakker når? Hva er det greit å si? Hva med tempoet og turtaking?
Genre (sjanger)	<i>Sjanger</i>	Anekdote, vits, samtale, fortelling

Skjema 4: Hymes SPEAKING-modell med mine norske oversettelser og forklaringer.

Disse komponentene danner en forståelsesramme for språklig interaksjon, og også for språksituasjonen i eksperimentet i dette prosjektet. I språkeksperimentet er de fysiske omstendighetene, deltakere og instrumentaliteten noe deltakerne får presentert av meg. De må forholde seg til bussholdeplassen, situasjonen de «kommer for seint» til, tekstmeldingsmediet og mottakeren av meldinga.

Når jeg viser til deltakernes stilvariasjon, er det deres stil, eller «key» i modellen, jeg trekker ut av meldingene. Hvordan deltakerne realiserer denne delen av språksituasjonen ulikt når

komponenter som «deltakere» og «setting» i språksituasjonen endres, er en viktig del av prosjektet. I tillegg er forholdet mellom instrumentaliteten for språkproduksjonen, altså tekstmeldingsmediet, og stilvariasjon et sentralt spørsmål i analysen. Derfor gir SPEAKING-skjemaet en nyttig «etnografisk» beskrivelse av språksituasjonen i eksperimentet (Hymes, 1974, referert til i Van Herk, 2018, s. 135). Det er ellers verdt å merke seg at jeg her har oversatt Hymes «ends» med «intensjonalitet». «Ends» rommer deltakernes formål i situasjonen i en videre forstand, hvor deltakernes mål, intensjoner og utfall av dette inngår. I denne sammenhengen er det som nevnt deltakernes «intensjonalitet» det vil bli vist til, når det er snakk om hva deltakerne utviser av ønsker og mål, og dette er bakgrunnen for denne noe snevrere oversettelsen.

Det interaksjonistiske perspektivet på språkbruk harmonerer med Hymes SPEAKING-skjema, ved at abstrakte aspekter ved språkbruk på et lokalt nivå presenteres som iboende deler av interaksjonen, som gjensidig påvirker hverandre. SPEAKING-skjemaet er i så måte en beskrivelse av *hva* en språksituasjon er, og hva språklig stil er innafor en slik ramme. Like fullt er det viktig å få sagt noe om *hvorfor* stilvariasjon skjer, altså hvilke mekanismer som styrer oss i språklige valg. Her er *den språklige tilpasningsteorien* sentral.

4.3.2 Den språklige tilpasningsteorien

Tilpasningsteorien dreier seg om hvordan mennesker tilpasser språkbruken sin etter hvem de interagerer med. Den er utvikla av sosialpsykologer, hvor Howard Giles er en av de største bidragsyterne (Coupland & Giles, 1988; Mæhlum et al., 2008, s. 112-114). Teorien handler om hvordan språkbrukere enten nærmer seg, *konvergerer*, eller distanserer seg, *divergerer*, fra samtalepartneren (Coupland & Giles, 1988). Dette kan skje ved at en språkbruker velger antatt liknende eller avvikende språktrekk fra den hen interagerer med. Om man velger å konvergere eller divergere, henger sammen med «sosial identifikasjon»; vi nærmer oss de vi vil identifisere oss med og distanserer oss fra de vi ikke identifiserer oss med, eller ikke vil identifisere oss med (Mæhlum et al., 2008, s. 112-114). Det er verdt å merke seg at sosial symmetri eller asymmetri mellom språkbrukere i interaksjonen kan virke inn på hvem som konvergerer mot hvem, også i tekstmeldinger. Eksempelvis vil den med mindre makt i en relasjon oftere konvergere mot den med størst makt (Adams et al., 2018).

I de refleksive intervjuene har vi diskutert språklig tilpasning, og derfor passer det seg å introdusere Othilie og Maria her, og deres refleksjoner om dette temaet. Othilie opplever at hun tilpasser seg andre, og at dette er noe hun er bevisst på:

O: «(...) Æ føle jo at det handle om at man tepasse sæ anna folk da, tepasse sæ situasjon, tepasse sæ mottaker på en måte. Og ser an koss man sjøl vil framstå i en situasjon (...).».

Marie kommenterer den samme bevisstheten om egen tilpasning, og opplever at hun tilpasser seg «mye». Hun sier:

M: «Ej tru ej he litt lett for å speile det den andre gjer (...) det er jo ein sånn psykologisk effekt at du speilar jo kroppsspråket til dej rundt deg og. Det e jo ein ting du gjer for å få folk til å like dej bedre, sikkert»

Både Othilie og Marie snakker om språklig tilpasning som noe som henger sammen med den sosiale framvisninga av seg sjøl. I språkbruk, som i sosial interaksjon generelt, er det ikke et alternativ å *ikke* tilpasse seg, men tilpasning er et premiss for sosial interaksjon. Derfor må stilvariasjon anses som ikke et utslag av bevisst tilpasning, men som en nødvendig og uunngåelig del av språklig interaksjon, generelt. I språkeksperimentet er som nevnt ikke sjølve *interaksjonen* synlig, og tilpasning mellom avsender av meldinga og mottaker er derfor heller ikke direkte tilgjengelig for analyse i dette prosjektet. Likevel kan den variasjonen som blir synliggjort når mottaker av meldinga og situasjon deltakeren skal leve seg inn i byttes ut, gi innblikk i språklig tilpasning: Variasjonen i tekstmeldingene vil i seg sjøl kunne indikere at det foregår en form for språklig tilpasning. Denne variasjonen kommer til uttrykk på mange ulike måter, som for eksempel når det gjelder hvilke språkhandlinger deltakerne utfører i og med tekstmeldingene.

3.4 Språkhandlinger i tekstmeldinger

I dette avsnittet vil jeg vise fram hva deltakerne *gjør* av språkhandlinger i tekstmeldingene i språkeksperimentet. I tekstmeldingene gjør nemlig deltakerne ulike valg når det gjelder hvorvidt og hvordan de «redegjør» for mottakeren når de innser at de kommer til å komme for seint. «Redegjørelser» («accounts») brukes i situasjoner der den sosiale orden er brutt, og det kreves en form for reparasjon (Scott & Lyman, 1968). Et brudd med forventninger, som for eksempel når man kommer for seint til noe, krever ofte en slik handling, og redegjørende

atferd er derfor en forventa reaksjon på de situasjonelle rammene eksperimentet gir (Scott & Lyman, 1968).

Marvin B. Scott og Stanford M. Lyman (1968) presenterer en kategorisering av denne typen kommunikasjon. De skiller mellom *rettferdiggjøringer* (justifications) og *unnskyldninger* (excuses). Rettferdiggjøringer er redegjørelser hvor språkbrukeren erkjenner at handlinga kunne bli bedømt som gal i andre sammenhenger, men at hen, under de aktuelle omstendighetene, hadde rett til å gjøre den. Unnskyldninger er språkhandlinger hvor språkbrukeren erkjenner å ha handla feil, men forklarer handlingen ved å vise til forhold i omstendighetene (Scott & Lyman, 1968). Det er verdt å merke seg den iboende forskjellen mellom det dagligdagse begrepet «unnskyldning», og det teoretiske begrepet her, som brukes om en bestemt type redegjørelse.

Med dette vil jeg presentere det første funnet fra analysen av tekstmeldingene i språkekksperimentet: *I eksperimentet er det i stor grad redegjørelser i form av unnskyldninger som forekommer.* Det å skrive tekstmeldinga en redegjørelse i seg sjøl; deltakerne responderer på det som har skjedd ved å handle. Denne handlinga har deltakeren riktignok blitt bedt om å utføre under eksperimentet, men innholdet i tekstmeldingene er også av en «unnskyldende» karakter (Scott & Lyman, 1968): *I de aller fleste tilfellene løser deltakerne situasjonen ved å uttrykke at de vil gjøre noe for å hindre for store negative konsekvenser av det som har skjedd, for eksempel gjennom å ta neste buss, forte seg eller liknende.*

Det å komme for seint medfører et brudd med sosiale forventninger, men dette bruddet arter seg ikke på samme måte i de ulike delene av eksperimentet. I meldingene ser det ut til at deltakerens tolkning av *alvoret i og konsekvensene av situasjonen* også kan henge sammen med relasjonen til mottakeren og situasjonen hen kommer for seint til. Dette kommer tydelig fram i eksemplene under. *I meldingene til «gode venner» i del 1 av eksperimentet er det nemlig kun tre av ti som uttrykker en form for redegjørelse verbalt og eksplisitt. De informerer heller om hendelsen, som her:*

Vennen 🤪 Herregud mista bussen!! Rekker jo ikke konserten da!	Hilde Hilde Æ dreit mæ ut Æ missa Faan mæ bussen Helvete assa	Aaah, e mista bussen!!!! Vetikke katid neste går og vetikke om e rekke konserten!!!
<i>Malene: Del 1 – God venn</i>	<i>Kaja: Del 1 – God venn</i>	<i>Karoline: Del 1 – God venn</i>

Disse meldingene viser også hvordan deltakerne tar ansvar for hendelsen, gjennom å referere til seg sjøl som den handlende i situasjonen. Det var «jeg» som «dreit meg ut» eller som «mista bussen», det var ikke bussen som var for tidlig ute eller noe annet utafør deltakerens makt som inntraff i situasjonen, i del 1 (god venn) av språkekspperimentet. Deltakerne forsøker heller ikke å redegjøre videre, ved for eksempel å spørre om konsekvensene eller forsøke å endre på utfallet av situasjonen. Dette kan tolkes som et uttrykk for en symmetrisk relasjon når det gjelder makt. Deltakerne lar det nemlig ofte være opp til mottakeren å bedømme utfallet av situasjonen i de andre delene av eksperimentet, hvor relasjonen antakelig er mer asymmetrisk.

I del 2 (foresatt) av språkekspperimentet er det noen deltakere som ber den foresatte respondere på situasjonen med ulike handlinger. Dette kommer til uttrykk gjennom ulike former for *forespørsler* eller *oppfordringer* til den foresatte. Her er noen eksempler som viser dette:

kan du sei til ne lalla at ej verte litt seine??? 🙄🙄🙄🙄 🙄 berre start uten mej!!!	Bussen kom faktisk i tide... Rakk den ikke. Kan du hent mæ?	Mor, eeh Æ missa bussen æ Kan du kom å hent mæ hehe	Rakk ikke bussen. Kommer med neste, men ikke vent på meg
Maria: Del 2 – Foresatt	Karoline: Del 2 – Foresatt	Eirin: Del 2 – Foresatt	Amalie: Del 2 – Foresatt

I disse eksemplene oppfordrer deltakeren til handling hos den foresatte. Vær oppmerksom på at i del 2 (foresatt) av eksperimentet blei deltakerne i denne delen bedt om å tenke seg en familiemiddag, men om det er den foresatte eller et annet familiemedlem som arrangerer

middagen er uavklart. Dermed kan den foresatte både tolkes som gjest sammen med deltakeren, eller være den som arrangerer middagen. Uansett kan forespørslene indikere et asymmetrisk maktforhold i relasjonen, hvor det er opp til den foresatte å henholdsvis løse situasjonen ved å komme og hente barnet eller vurdere konsekvensene av det som har skjedd, ved for eksempel å komme og hente barnet. Forespørselen signaliserer også en nærhet, eller solidaritet mellom deltakeren og mottakeren, gjennom at dette er en situasjon *de* skal løse, enten sammen eller den ene på vegne av den andre. Denne nærheten kommer også til uttrykk i den *direkte* formen på spørsmålene i disse tekstmeldingene. I intervjuet med Maria kommer hun med noen eksempler på hvordan meldingsutveksling i nære relasjoner kan bære preg av slike korte oppfordringer eller instruksjoner:

M: (...) bare «kan du ta med sjokolade (...) Eller: «Ta med sjokolade».

H: Ja, ikke sant. Det blir mer og mer direkte?

M: Ja. «Kom no». «Ta med».

I del 3 (lærervikar/foreleser) av språkeksperimentet er det en del språklige valg som kan signalisere at bruddet med forventningene ikke er like alvorlig her som i de andre delene. I en skolesituasjon finnes det standardiserte rutiner for forseintkomming, og dette bruddet med forventningene er, tross alt, en forventa del av hverdagen. Denne refleksjonen presenterte jeg for Othilie i intervjuet, hvor hun svarte følgende:

O: «(...) det e itj totalt uforventa på en måte. Det er liksom litt annerledes med det jobbintervjuet. Det er jo mye sjeldnere og da passer man jo på å kom te rett tid og. Skolen e på en måte en hverdagsrutine, det hender jo at æ blir for seint, det hende jo at æ søv lenger (...)».

Denne holdninga kommer til uttrykk også i Othilies tekstmelding, hvor hun *unnskylder* («excuses») situasjonen (Scott & Lyman, 1968). Se her:

<p>Hei Agnete. Forsov meg litt i dag, så rakk ikke bussen. Mulig jeg kommer litt seint til timen, men skal forte meg så godt jeg kan. Hilsen Othilie i 3STD</p>
<p>Othilie: Del 3 – Lærervikar</p>

I tekstmeldinga viser Othilie at det har skjedd et brudd med forventningene, og hun viser til menneskelige evner og begrensninger som det «å forsove seg» eller «forte seg». På denne uttrykker hun at det har skjedd noe som ikke skulle skje, men redegjør ved å forklare og vise til hendelsene som har inntruffet (Scott & Lyman, 1968). Samtidig kan man tolke meldinga som at Othilie vil gjøre det hun kan for å unngå å komme for seint, og forsøker å minimere konsekvensene gjennom å si at det er «*mulig*» hun kommer «*litt*» seint. Alt dette gjør tekstmeldinga antakelig til en legitim redegjørelse i situasjonen.

Denne tekstmeldinga viser samtidig at det ikke er et stort normbrudd som har skjedd, og i denne situasjonen ser altså forseintkomming ut til å være en mindre alvorlig hendelse enn i de andre delene av eksperimentet. Maria sier også noe om dette. Hun er student ved universitetet, og mener at alvoret ved forseintkomming er enda mindre her, enn i samme situasjon på videregående skole.

«*M: Ja, det går jo mest utover meg sjøl da. Sannsynligvis.*»

I tillegg til å signalisere at situasjonen ikke er så alvorlig, kommer også den relasjonelle *avstanden* til mottakeren til uttrykk her. Denne avstanden kan man tolke ut ifra hvor *like* tekstmeldingene i denne delen er. For tekstmeldingene i denne delen (lærervikar/foreleser) ser ut til å ha en slags «standard» i oppbygninga, hvor deltakerne redegjør på noenlunde samme vis, ved å informere om hva som har skjedd:

<p>Hei. Jeg rakk dessverre ikke bussen i dag, så jeg kommer litt for seint. Håper det går greit. Mvh, Eirin</p>	<p>Hei, Inge! Beklager så mye, jeg rakk ikke bussen. Kommer så fort som mulig. Håper det går fint! Mvh Martin H. Kristiansen.</p>	<p>Hei. Beklager men jeg mistet bussen og kommer derfor seint i dag. Jeg tar neste buss og kommer så fort jeg kan. Håper det går fint. -Karoline Odahl</p>
<p>Eirin: Del 3 - Foreleser</p>	<p>Martin: Del 3 - Foreleser</p>	<p>Karoline: Del 3 - Foreleser</p>

I disse meldingene er det få forslag til løsninger på situasjonen. Dette skiller seg fra resultatene fra den siste delen av eksperimentet (fiktiv arbeidsgiver). *I del 4 foreslår nemlig noen av deltakerne å avlyse eller finne et nytt tidspunkt for jobbintervjuet, men samtidig er det flest som lar det være opp til mottakeren å vurdere hva som skal skje videre.* Dette kan henge sammen med den sterke asymmetrien i forholdet til den fiktive arbeidsgiveren. Se på disse tekstmeldingene:

<p>Hei, Rita! Dette er Martin Kristiansen som er kalt inn til intervju angående stillingen som sommervikar hos dere, i dag. Jeg rakk dessverre ikke bussen, og blir dermed litt forsinket. Beklager så mye! Håper ikke dette byr på for store problemer. Vi sees snart! Mvh. Martin H. Kristiansen</p>	<p>Hei. Viser seg at jeg ikke rakk bussen min, så jeg kommer dessverre for sent til intervjuet. Håper det går fint. Mvh, Eirin Narati Rodal</p>
<p>Martin: Del 4 – Fiktiv arbeidsgiver</p>	<p>Eirin: Del 4 – Fiktiv arbeidsgiver</p>

Her er det altså flere deltakere som ytrer håp og ønsker for situasjonen, og akkurat som i del 2 (foresatt) og 3 (lærervikar/foreleser) vitner slike anmodninger om et asymmetrisk maktforhold. Det går fram av tekstmeldingene at det er opp til mottakeren å vurdere konsekvensene av hendelsen, og sammen med beklagelser og forklaringer skaper dette utfyllende redegjørelser.

4.5 Stilvariasjon i tekstmeldinger – språklige trekk

Språkbruken i tekstmeldingene består ikke bare i hva avsenderen *gjør* i situasjonen; den sender også sosiale signaler. Den intraindividuelle språkvariasjonen i tekstmeldinger kommer til syne gjennom ulike språklige valg, og noen av disse kan karakteriseres som typiske trekk ved språkbruk i meldinger til de ulike mottakerne. En del språklige valg forsterker også den redegjørende funksjonen i meldingene, utover det som er drøfta i det forrige avsnittet om språkhandlinger. I det følgende vil jeg presentere og drøfte noen stilistiske trekk som går igjen både i teori og i datamaterialet mitt. Jeg vil redegjøre for hvordan konkrete språktrekk varierer intraindividuell, og drøfte sammenhengen mellom enkelte språktrekk og de relasjonelle, situasjonelle og mediale omstendighetene de skapes under og er med på å skape. Til sammen

gir dette avsnittet et innblikk i konkret stilvariasjon i meldinger, forstått i et sosiolingvistisk perspektiv.

4.5.1 Dialektbruk

Tidligere forskning viser at dialektbruk er svært vanlig i digital sosial skriving (Vangsnes, 2019). Det er også vist at særlig yngre folk bruker dialekt, noe som er verdt å merke seg med hensyn til den unge deltakergruppa i språkeksperimentet. I tillegg blir dialekt brukt mer i private sammenhenger enn mer offentlige, både i talespråklig interaksjon og på digitale arenaer (Vangsnes, 2019). At dialektbruk ofte *signaliserer* noe privat og «uformelt» er etablert viten i tradisjonell sosiolingvistikk (Mæhlum, 2007, s. 37-67). Med hensyn til digital skriving og det relasjonelle perspektivet i dette prosjektet, er kan man anta at dialektbruk vil forekomme hyppig i nære og mer symmetriske relasjoner. *Funnene fra eksperimentet viser nettopp dette; i tekstmeldinger til gode venner har samtlige deltakere brukt dialekt.* Disse eksemplene viser dialektbruk i tekstmeldinger til gode venner:

Hilde	Æ rakk ikke bussen:/
Hilde	Tar neste som kjæm
Æ dreit mæ ut	Ska kjapp mæ!!
Æ missa Faan mæ bussen	
Helvette assa	
Kaja: Del 1 – God venn	Amalie: Del 1 – God venn

Dialektbruk forekommer også hyppig i tekstmeldinger til foresatte. Til lærervikar/foreleser bruker bare én av ti dialekt, mens ingen deltakere bruker dialekt i tekstmelding til den fiktive arbeidsgiveren. Resultatene fra språkeksperimentet bekrefter at dialektbruk forekommer ofte i tekstmeldinger i nære relasjoner. Som tidligere forskning på digital skriving har vist, indikerer disse resultatene at «kodeveksling» mellom dialekt og standardspråk forekommer også i tekstmeldinger (Grøvli, 2013; Kvammen, 2014; Mæhlum et al., 2008). I denne kodevekslinga kommer også en «muntlighet» til uttrykk, på den måten at dialektbruk ser ut til ikke å være en språkpraksis som henger sammen med situasjonelle og relasjonelle forhold, på en lignende måte som i talespråklig interaksjon. Nettopp fordi språkbrukere *veksler* mellom å bruke

dialekt og å skrive normalortografisk i tekstmeldinger, kan man si at det er den sosiale dimensjonen ved denne typen språklig interaksjon som er avgjørende for at dialekt blir brukt.

I det refleksive intervjuet viser deltakeren Othilie til forholdet mellom tale og skrift i tekstmeldinger til gode venner. Hun reflekterer over hvorfor hun bruker mindre dialekt i meldinger med *noen venner* enn andre:

*O: «Forde dem snakke minner dialekt enn mæ, så da legg æ om og **snakke litt finar, på en måte når æ skriv**».*

Othilie sier at hun «snakker finere når hun skriver», noe som nettopp framhever den talespråklige dimensjonen ved slike tekstmeldinger. Det er interessant å merke seg at hun forklarer dette med tilpasning; at fordi hun oppfatter at mottakeren bruker språket på en bestemt måte konvergerer hun gjennom å dempe dialektale trekk i sin egen. Ut ifra dette kan man tenke seg at tilpasningsteorien i særlig grad er relevant for å forstå de språklige valgene i tekstmeldinger i nære, symmetriske relasjoner.

4.5.2 Normalortografi og «formell stil»

Normalortografi er motsatsen til dialektbruk i skrift, og i datamaterialet fra språkeksperimentet kommer dette til uttrykk i form av enten bokmål eller nynorsk. I normalortografien tilstrebes korrekt språkbruk etter de standardiserte normene som finnes. *I språkeksperimentet brukes normalortografi i stor grad i tekstmeldingene i del 3 (lærervikar/foreleser) og i del 4 (fiktiv arbeidsgiver). Noen få deltakere bruker normalortografi også i tekstmeldingene i del 2 (foresatt) og 1 (god venn).* Under vises to eksempler på denne bruken av normalortografi:

Hei Agnete. Forsov meg litt i dag, så rakk ikke bussen. Mulig jeg kommer litt seint til timen, men skal forte meg så godt jeg kan. Hilsen Othilie i 3STD	Hei. Jeg skal på jobbintervju Hos dere på kiwi nå snart. Dessverre klarte jeg å miste bussen og vil derfor komme litt sent. Jeg tar første buss og kommer så fort jeg kan. Håper det går fint? Mvh Karoline Odahl
Othilie: Del 3 - Lærervikar	Karoline: Del 4 – Fiktiv arbeidsgiver

I intervjuet med Othilie diskuterte vi hennes bruk av bokmål i tekstmeldinga til den fiktive arbeidsgiveren. Her er et utdrag fra samtalen:

*O: (...) også e det jo litt at æ skriv jo bokmål, skriv rett, **passer på å skriv rett**, bruk tegnsetting.*

H: Var dette noe du tenkte over mens du skreiv meldinga?

O: Ja.

Othilie sier altså at hun «passer på» å skrive korrekt normalortografisk, og har et bevisst forhold til hvilke sosiale signaler denne språkbruken gir, i alle fall i retrospekt. I samtalen med Othilie reflekterer hun videre om vekslinga mellom dialekt og normalortografi, og sammenhengen dette valget kan ha med *nærhet* i relasjonen:

*O: «Fordi, i utgangspunktet skulle en tro æ skulle skrivd dialekt te pappa og, eh, for han har æ jo en nær relasjon te i like stor grad som en venn. **Men han bruk å skriv på bokmål så da skriv æ og på bokmål**».*

Othilie forklarer altså sin egen dialektbruk i tekstmeldinger til venner med nærhet i relasjonen. Det er særlig interessant å se hvordan forholdet mellom stil og tilpasning kommer fram i det Othilie sier. Hun tilpasser seg farens språk, og at opplever at denne mekanismen trumfer dialekt som «utgangspunktet» for digital skriving i nære relasjoner. Det er tydelig at både språklig tilpasning og dialektbruk kan være konvensjonaliserte språknormer i digital sosial skriving i nære relasjoner.

I intervjuene beskriver Othilie og Maria stilen i tekstmeldingene fra del 4 (fiktiv arbeidsgiver) som «formell», og formell stil kan nettopp kjennetegnes av normalortografiske språktrekk og brukes i offentlige, mindre nære relasjoner. Man kan tenke seg at deltakerne bevisst tilstreber korrekt bokmål eller nynorsk i disse normalortografiske tekstmeldingene. Med denne antakelsen som utgangspunkt vil man kunne forvente mindre variasjon *mellom deltakerne* i disse tekstmeldingene, noe som også viser seg blant annet i «strukturen» som jeg vil drøfte seinere i kapittelet. Standardisert skrivepraksis gjør også handlingsrommet mindre for personlige og kreative stavemåter. Og det er nettopp dette, ulike «ikke-standardiserte stavemåter», som kjennetegner tekstmeldingene særlig i del 1 av språkeksperimentet – i tekstmeldinger til gode venner. Dette vil jeg drøfte nærmere.

4.5.3 Ikke-standardiserte stavemåter og «tastismer»

Språket i tekstmeldinger i nære relasjoner bærer preg av at ulike former for «brudd» med normalortografien, som ser ut til å være konvensjonalisert som en del av den forventede språkbruken i relasjonen. Eksempler på slike språklige trekk er «ikke-standardiserte stavemåter» eller «textisms» – to paraplybegreper som viser til en type språklige trekk ved digital sosial skriving.

Ikke-standardiserte stavemåter er et begrep som er henta fra Jannis Androutsopoulos (2000) sin artikkel om slike språktrekk i medietekster. Disse kan defineres som ulike former for grafemiske framstillinger som bryter med tradisjonelle normalortografiske normer (Androutsopoulos, 2000). Ulike former for ikke-standardiserte stavemåter går igjen i tekstmeldingene fra eksperimentet, hvor jeg særlig vil løfte fram «prosodiske stavemåter» i et seinere avsnitt (Androutsopoulos, 2000).

Funksjonen til ikke-standardiserte stavemåter kan ofte være det som i interaksjonistisk sosiolingvistikk kalles *kontekstualiseringssignaler* («contextual cues»). Begrepet kommer fra John J. Gumperz (1982), og viser til ulike trekk ved tale og atferd som gir signaler om hvordan språkbrukeren ønsker at mottakeren skal tolke uttrykket. Kontekstualiseringssignaler kan for eksempel være kroppsspråk, intonasjon, tempo, pauser eller leksikalske former og fraser (Gumperz, 1982). Androutsopoulos (2000) skriver at ikke-standardiserte stavemåter kan fungere som slike kontekstualiseringssignaler blant annet i digitale reklametekster:

“For the purposes of this paper, graphemic contextualization cues can be defined as spelling choices which signal certain attitudes or evoke certain frames of interpretation by establishing a contrast to the text's spelling regularities or to the default spelling of a linguistic item” (Androutsopoulos, 2000).

Denne beskrivelsen av hvordan «graphemic cues» fungerer som kontekstualiserende signaler i digitalt mediert språk, minner om funksjonen til «textisms» eller «tastismer» i tekstmeldinger. Man kan si at ikke-standardiserte stavemåter er en form for tastisme, slik jeg har definert begrepet tidligere i oppgava – som språklige trekk som signaliserer mening utover det leksikalske og grammatiske innholdet. Fordi kontekstualiseringssignaler er en iboende del av all sosial interaksjon, er de også en del av digital sosial skriving, og kan altså komme til uttrykk som tastismer i språket.

Tastismer viser seg som et gjennomgående stiltrekk i tekstmeldingene fra del 1 (gode venner) og delvis del 2 (foresatte) i språkeksperimentet, og disse ser ut til å fungere som kontekstualiseringssignaler. I det videre vil jeg analysere hvordan tastismene «prosodiske stavemåter» og «emojier» fungerer som kontekstualiseringssignaler i en del av tekstmeldingene fra eksperimentet.

4.5.6 Prosodiske stavemåter

“Prosodiske stavemåter” defineres slik, av Jannis K. Androutsopoulos (2000):

“Prosodic spellings' are representations of prosodic patterns, e.g. the simulation of word stress by the use of capitals and hyphens or the representation of vowel lengthening, i.e. in discourse markers, intensifiers and evaluators (e.g. guuuut!).» (Androutsopoulos, 2000).

Dette er en stavemåte som viser fram muntlig prosodi i et språklig uttrykk, og som derfor signaliserer mening utover det leksikalske og grammatiske nivået. Slike prosodiske stavemåter kan være et eksempel på språkbruk som signaliserer hvordan deltakeren ønsker at mottakeren skal tolke meldinga. Se på bruken av vokaler i disse tekstmeldingene fra eksperimentet:

<p>Aaah, e mista bussen!!!!</p> <p>Vetikke katid neste går og vetikke om e rekke konserten!!!!</p>	<p>bjøøøøørnaaaaaar</p> <p>okey</p> <p>ej mista</p> <p>bussen</p> <p>😬😬😬😬😬😬</p> <p>Sorrysorrysorrysory skal komme asap</p>	<p>Heiii duu. Æ mesta bussen 😞</p> <p>Men kjæm så fort æ vinn det!!</p>	<p>Fytti hælvette kaia</p> <p>Æ mista bussen!!</p> <p>Kjæm forseeeeeint</p> <p>Vente på neste nooo</p>
<p>Karoline: Del 1 – God venn</p>	<p>Maria: Del 1 – God venn</p>	<p>Othilie: Del 1 – God venn</p>	<p>Hilde: Del 1 – God venn</p>

Her er prosodiske stavemåter en tastisme som signaliserer mening utover det meningsinnholdet i ordene som uttrykkes. Dette vil jeg komme tilbake til. Prosodiske

stavemåter, og tastismer generelt, er også med på å gjøre meldingene mer «uformelle», sammenlikna med den «formaliteten» som Othilie og Marie trekker fram når det gjelder meldingene til den fiktive arbeidsgiveren. Fordi prosodiske stavemåter går igjen i tekstmeldinger til gode venner, og tidvis i meldinger til foresatte, kan man spørre seg om denne typen stavemåte forekommer særlig i tekstmeldinger nære relasjoner. Adams et.al. (2018) skriver som nevnt språkbrukere kan konvergere mot hverandre i tekstmeldinger ved å ta i bruk et liknende antall «textisms», som prosodiske stavemåter er et eksempel på. I og med at prosodisk stavemåte ikke er tilgjengelig dersom man tilstreber normalortografisk skrift, kan man altså anta en sammenheng mellom slike stavinger og nær relasjon til mottakeren av tekstmeldinga, slik funnene fra språkeksperimentet viser.

Prosodiske stavemåter ser altså ut til å være et konvensjonalisert trekk ved digital sosial skriving særlig mellom venner. I eksemplene over blir gjentakelse av vokaler (eller «vowel lengthening», (Androutopoulos, 2000) som en form for prosodiske stavemåter til en tastisme, som gir kontekstualiserende signaler til mottakeren. De *konkrete uttrykkene* er likevel ikke konvensjonalisert, fordi prosodisk staving innebærer en kreativitet i hvert uttrykk. For eksempel, i uttrykket «nooo» er det vanskelig å slå fast at tre «o»-er er et konvensjonalisert uttrykk mellom venner, når det brukes et ulikt antall vokaler i prosodisk staving i meldinger til samme «gode venn». Når Adams et.al. (2018) finner at meldingsskrivere konvergerer til mottakeren ved å ta i bruk et liknende antall tastismer som mottakeren, kan man tenke seg at det etableres normer for prosodisk staving innad i relasjonene. På den måten kan tilsynelatende «avvikende» eller «kreative» stavemåter være et uttrykk for konvensjonaliserte normer og språklig tilpasning.

Ved å forsøke å skape de signalene som talespråket gir tilgang til, gjennom skrift, gir prosodiske stavinger viktige kontekstualiserende signaler om avsenderens holdning til innholdet i tekstmeldinga. I samtale med Maria kommer vi inn på forholdet mellom prosodiske stavemåter og *reddegjørende* språkbruk. Jeg spør henne om den prosodiske stavinga uttrykker «alvoret i situasjonen». Maria svarer:

M: «Ja. Eller hvert fall at du forstår at han forstår at det e alvorlig.»

Maria anser altså prosodiske stavemåter som en måte å, ikke uttrykke egne følelser, men uttrykke forståelse for mottakerens følelser på. I intervjuet med Othilie bekrefter hun denne

potensielle redegjørende funksjonen som Maria viser til. Hun sier at prosodiske stavinger skaper følgende:

O: «(...) *En litt unnskyldandes tone*».

Det er interessant at Othilie omtaler dette som en «tone», som nettopp er en del av språksituasjonen hun nødvendigvis utfyller, ifølge Hymes terminologi om språksituasjoner (Hymes, 1974, referert til i Van Herk, 2018).

Med bakgrunn i dette vil jeg argumentere for at den økte følelsesmessige intensiteten prosodiske stavinger gir kan være med på å gi et informativt leksikalsk innhold en *redegjørende dimensjon*. Når prosodiske stavemåter fungerer som kontekstualiseringssignaler er det avsenderens og/eller mottakerens holdninger eller følelser som adresseres, noe som tilfører tekstmeldinga en rettferdiggjørende tone, som igjen kan bidra til å bøte på den uønskede hendelsen og opprettholde eller styrke den sosiale relasjonen.

I tillegg til den potensielle redegjørende funksjonen, kommenterer Maria en mer «instrumentell» dimensjon ved denne typen stavinger, og andre former for gjentakelser, som det er verdt å merke seg (Mæhlum et al., 2008, s. 124):

M: «*Altså det tek jo ite så veldig mytje lenger tid å trykke seks gonger enn å trytje en. (...) det blir liksom seks gongar så effektivt.*»

Gjentakelse av vokaler, tegn eller emoji er rett og slett effektivt; det er form for økonomisk bruk av språklige ressurser. I denne oppgava er det sammenhengen mellom språklige valg og sosiale signaler som er under lupen, men det er likevel interessant å vise fram at både Maria og Othilie viser til instrumentelle sider ved språket i refleksjoner om sin språklige variasjon. I en samtale om språklig tilpasning trekker for eksempel Othilie fram viktigheten av å «gjøre seg forstått». Denne praktiske forståelsen av språkbruk er ingen motsetning til språket som en del av sosial interaksjon, snarere har begge disse forståelsene et sosialt element i seg. Det interessante her er at tilpasninga ikke bare handler om sosial indeksikalitet, men kan dreie seg om praktiske hensyn, som å bli forstått eller å spare tid.

Gjentakelse av vokaler, og tegn, er altså en type språkbruk som gjør det leksikalske uttrykket mer intenst (Androutsopoulos, 2000), og det er samtidig veldig lett tilgjengelig for den

digitale skriveren. Eksempelene over er fra del 1 (god venn), men noen av tekstmeldingene til foreldre viser også slike stavemåter:

<p>NEI!! Mista bussen! Sorry men rekker ikke middagen 😞 Hils alle fra meg ❤️ klem</p>	<p>Mor, eeeh</p> <p>Æ missa bussen æ</p> <p>Kan du kom å hent mæ hehe</p>
<p>Malene: Del 2 - Foresatt</p>	<p>Kaja: Del 2 - Foresatt</p>

I dataene fra eksperimentet er altså prosodiske stavemåter bare brukt i tekstmeldinger til venner og til foreldre. Fordi prosodisk stavemåte er et forsøk på overføring av talespråklige egenskaper til skriftspråket, kan man igjen se en sammenheng mellom hvor «muntlige» tekstmeldingene framstår, og relasjonen til mottakeren, som er «nær» i disse tilfellene.

Det er ikke bare gjentakelse av vokaler og tegn som forekommer i tekstmeldingene fra språkeksperimentet – også *hele ord* gjentas. Se for eksempel på meldingene:

<p>Hilde</p> <p>Hilde</p> <p>Æ dreit mæ ut</p> <p>Æ missa Faan mæ bussen</p> <p>Helvette assa</p>	<p>bjøøøøørnaaaaaar</p> <p>okey</p> <p>ej mista bussen</p> <p>😬😬😬😬😬😬</p> <p>Sorrysorrysorry skal komme asap</p>
<p>Kaja: Del 1 – God venn</p>	<p>Maria: Del 1 – God venn</p>

Her er det ikke lenger snakk om «prosodiske stavemåter», men om gjentakelse som en form for litterært virkemiddel. Gjentakelsene her understreker budskapet i ordet som gjentas, slik at tiltalen til Hilde, og unnskyldningen til Bjørnar, forsterkes. Denne forskjellen mellom gjentakelse av hele ord og av prosodiske gjentakelser av vokaler, diskuterte jeg i intervjuet med Maria. Hun bekrefter at gjentakelser av ordene brukes for å «forsterke et budskap». En slik gjentakelse signaliserer at noe er viktig, som igjen kan tolkes som deltakerens forståelse

av situasjonen. På den måten blir også disse gjentakelsene en form for kontekstualiseringssignaler, med en potensiell redegjørende effekt.

4.5.7 Emojier

I dette avsnittet vil jeg vise til en annen tastisme, nemlig emojier, som forekommer i datamaterialet fra språkeksperimentet. Emojier som viser fjes og mennesker kan tolkes som erstatninger for kroppsspråk, som unektelig er signaler for mening utover det det leksikalske innholdet kan gi. Også emojier som viser andre «ting», kan forstås slik; de er «semiotiske ressurser» som er meningsbærende (Hårstad, 2020). *Emojier forekommer i 4 av tekstmeldingene i del 1 (god venn) og 2 (foresatt) av tekstmeldingene i del 2, mens det i del 3 og 4 ikke er noen forekomst av slike.* Emojier som er brukt, viser stort sett ansiktsuttrykk som signaliserer overraskelse eller fortvilelse. Her følger noen eksempler fra del 1 (god venn):

Vennen 🤩 Herregud mista bussen!! Rekker jo ikke konserten da!	Mista bussen! E ikke sikkert æ kommer tidsnok. Faen 🔥
Malene: Del 1 – God venn	Eirin: Del 1 – God venn

Ansiktsuttrykket signaliserer overraskelse, som igjen kan tolkes som en holdning til at det som har skjedd ikke skulle skje. Koblinga mellom smilefjesenes uttrykk og avsenderens holdning er nokså umiddelbar, mens brann-emojien krever mer tolkning; her skal ikke et smilefjes fungere som erstatning for manglende kroppsspråk, men brannen fungerer som et virkemiddel for å intensivere meningsinnholdet i foregående «faen».

I intervjuet med Othilie bekrefter hun at slike uttrykk signaliserer hennes forhold til det leksikalske innholdet. Om sin bruk av den overraskede smilefjes-emojien, sier hun følgende:

O: «(..) Æ kjæm jo med informasjon og så kjæm æg etterpå med koss æ føle det (...)»

På denne måten gir emojien informasjon til mottakeren om hvordan det leksikalske innholdet er ment å bli tolka, og blir på den måten viktige kontekstualiseringssignaler i tekstmeldingene der de er tatt i bruk.

Det er verdt å merke seg særlig at andre tastismer, som prosodiske stavemåter, forekommer mye hyppigere enn emoji-bruk, i tekstmeldingene til «gode venner». Emojienes funksjon er nettopp å uttrykke følelser som bruk av normalortografien ikke tilgjengeliggjør for mottakeren. Derfor kan det være, at andre språklige trekk i tekstmeldinger i nære, symmetriske relasjoner har samme kontekstualiserende funksjon som emojiene, og at disse derfor er overflødige når andre ortografiske valg tjener samme formål.

En annen interessant distinksjon mellom emoji'er og prosodiske stavemåter, som to ulike typer tastismer, er *når* den følelsesmessige intensiveringa forekommer, sett i forhold til det leksikalske innholdet. Når deltakeren Malene skriver «Vennen 😱», kommer emoji'en som en «hale» på det leksikalske uttrykket, og emojiens funksjon som kontekstualiseringssignal kommer som et *tillegg til* ordet.

Til sammenlikning kan man se tilbake på Marias tekstmelding til sin gode venn «bjøøøøørnaaaaaar». Her kommer den prosodiske stavemåten, og derfor også kontekstualiseringssignalet, som *en del av* det leksikalske uttrykket. Denne samtidige virkninga av leksikalsk innhold og andre former for signalement av mening likner mer på den spontane kommunikative atferden i muntlig tale, enn på tradisjonell normalortografi. Man kan spørre seg om de prosodiske stavemåtene i større grad tilfredsstiller behovet for talemålsliknende kontekstualiserende signaler i digital sosial skriving enn det emoji'er gjør. Uansett er de begge sentrale kjennetegn ved den språklige stilen i tekstmeldinger i nære relasjoner.

4.5.5 Leksikalske valg

Leksikalske valg, eller ordvalg, er en viktig del av språklig variasjon i tekstmeldingene fra språkeksperimentet. Hvilke ord språkbrukerne velger, kan også forstås i lys av tilpasningsteorien, og man si at ulike ord sender ulike signaler, og derfor brukes ulikt når mottakeren av ei tekstmelding varierer. Det er særlig noen *typer* leksikalske valg som skiller i resultatene fra eksperimentet. *Det dreier seg om bruk av banning i del 1 (god venn) og adverb i både del 2 (foresatt), 3 (lærervikar/foreleser) og 4 (fiktiv arbeidsgiver).* Banning som en gruppe leksikalske uttrykk og adverb som grammatisk kategori for en gruppe ord ser ut til å forekomme hyppigere i de nevnte delene, sammenligna med de andre delene av eksperimentet. Først vil jeg kommentere den hyppige forekomsten av adverb i tekstmeldingene i de tre siste delene av språkeksperimentet.

Adverb

I tekstmeldingene til foresatt, lærervikar/foreleser og fiktiv arbeidsgiver er det altså relativt hyppig bruk av adverb. Legg merke til det store spriket i bruk av adverb i disse eksemplene:

<p>Hilde Hilde Æ dreit mæ ut Æ missa Faan mæ bussen Helvette assa</p>	<p>Beklager, jeg blir nok litt forsinket. Rakk ikke bussen, men hopper på den neste!</p>	<p>Hei Nils, det er Malene. Mista nettopp bussen, så rekker ikke å komme i dag. Beklager så mye. Masse lykke til likevel! Hilsen Malene</p>	<p>Hei, Rita. Jeg skal på intervju med deg straks, angående sommerjobb i Kiwi. Dessverre rakk jeg ikke bussen, og rekker nok ikke tidspunktet vi avtalte. Beklager så mye for dette. Har du mulighet til å ta et intervju senere i dag, eller en annen dag? Har selvfølgelig forståelse for at dette kanskje ikke går, men jeg vil mer enn gjerne treffe deg for en prat om sommerjobben. Hilsen Othilie Krossvatn</p>
<p>Kaja: Del 1 – God venn</p>	<p>Martin: Del 2 - foresatt</p>	<p>Malene: Del 3 - lærervikar</p>	<p>Othilie: Del 4 – Fiktiv arbeidsgiver</p>

Hva signaliserer bruken av adverb i disse tekstmeldingene? Igjen kan man tenke seg denne formen for språklige valg som kontekstualiseringssignaler. Gjennom bruk av adverb tillegger deltakeren modererasjon («*litt*»), forsterkning («*så mye*»), holdninger («*dessverre*») og sannsynlighet («*kanskje*») til meningsinnholdet i verbfrasen den står til. Denne formen for kontekstualiseringssignaler er en ressurs som er tilgjengelig også i normalortografien, og derfor kan man tenke seg at en del holdninger som er uttrykt på annet vis i for eksempel i tekstmeldinger til gode venner, blir uttrykt gjennom denne typen leksikalske valg i meldinger til mottakere man har en mer distansert relasjon til. På denne måten har også adverbene en sentral funksjon når det gjelder å uttrykke redegjørelse i tekstmeldingene. Man kan si at språkhandlingene i noen av tilfellene *blir redegjørende* gjennom at deltakeren bruker adverb, og signaliserer at bussen «*dessverre*» kom for seint, eller at hun beklager «*så mye*».

Banning

Banning er leksikalske uttrykk med sterk følelsesmessig intensitet og som er mer eller mindre tabubelagte (Haslund, 2020). *I tekstmeldingene fra språkeksperimentet forekommer banning i fem av ti meldinger i del 1 (god venn), og det er ingen forekomst i de andre delene av eksperimentet.* Dette tyder på at banning opptrer i tekstmeldinger særlig i nære, symmetriske relasjoner. Her er noen eksempler:

Mista bussen! E ikke sikkert æ kommer tidsnok. Faen 🔥	Hilde Hilde Æ dreit mæ ut Æ missa Faan mæ bussen Helvete assa	Fytti hælvette kaia Æ mista bussen!! Kjæm forseeeint Vente på neste nooo
Eirin: Del 1 – God venn	Kaja: Del 1 – God venn	Hilde: Del 1 – God venn

Deltakernes språklige valg innebærer her ikke bare følelser, men en *følelsesmessig intensitet*, som kan fungere som et kontekstualiseringssignal. Blant annet gjennom banninga framviser deltakerne sine følelser til den gode vennen som er tenkt til å motta meldinga. Om det dreier seg om overraskelse, frustrasjon, skuffelse eller perpleksitet er vanskelig å spekulere i, men bare det at følelsene er til stede er nok til å tilføre tekstmeldinga en intensitet som ikke ser ut til å forekomme i meldinger til mottakere hvor det relasjonelle maktforholdet er mer asymmetrisk. Denne følelsesmessige intensiteten kan ha en redegjørende funksjon, på samme måte som tastismer, som er drøfta tidligere. Gjennom å framvise til dels sterke følelser uttrykker deltakerne at det som har skjedd, krever en reaksjon av dem.

Det finnes ulike former for banning, og i denne sammenhengen ser det ut til at de fleste tilfellene kan tolkes som en type *utropsord* (Haslund, 2020). Dette er i seg sjøl et interessant stiltrekk – at deltakerne bruker utrop i teksten, gir den både et *mundlig* og *personlig* preg. Utrop i en språksituasjon kan tolkes som et uttrykk for en *spontan* reaksjon. At deltakerne tillater spontane, følelsesladde uttrykk som en del av språket i tekstmeldingene viser altså både til relasjonen til mottakeren, men også hva tekstmeldingsmediet tillater av spontanitet vi ellers opplever mer av i talespråket. Denne spontaniteten står i kontrast til det som ser ut til å være en tilnærma standardisert struktur i tekstmeldingene til den fiktive arbeidsgiveren i del 4.

4.6 Struktur i tekstmeldinger

I tekstmeldingene fra eksperimentet er det særlig to aspekter ved den strukturelle oppbygginga av dem som står fram, nemlig den *gjennomgående like* i strukturen i del 4 (fiktiv arbeidsgiver) og *åpningene* i tekstmeldingene i del 1 (gode venner). Begge disse strukturelle faller inn under det Dell Hymes kaller for «act sequence», eller «rekkefølgen av språkhandlinger» i en språksituasjon (Hymes, 1974, referert til i Van Herk, 2018).

I tekstmeldingene fra eksperimentet ser det ut til at oppbygginga av meldingene inneholder slike sekvenser av ulike språkhandlinger. Jeg velger å ikke gå grundig inn i strukturen i tekstmeldingene fra del 2 (foresatt) og del 3 (lærervikar/foreleser) av eksperimentet her. Kort fortalt, så tenderer strukturen i disse to mot de andre to; i del 2 er det innslag av de påfallende «åpningene» i del 1, og tekstmeldingene i del 3 bærer preg av noe av den samme oppbygginga som meldingene i del 4. For det er nettopp denne strukturen i del 4, og åpningene av tekstmeldingene i del 1, som skiller seg ut som gjennomgående språklige valg i datamaterialet fra språkeksperimentet.

4.6.1 Formell struktur

I del 4 (fiktiv arbeidsgiver) av språkeksperimentet ser det ut til at tekstmeldingene har en nokså lik struktur, og at denne strukturen er med på å gjøre stilen i meldingene «formell». Sjøl om formalitets-begrepet ikke er en grunnleggende dimensjon i denne drøftinga, peker dette begrepet i retning av en stil som går igjen i interaksjon i mindre nære, asymmetriske relasjoner. I intervjuet med Othilie er det «formelle» noe av det første hun trekker fram, på spørsmål om det er noe hun legger merke til som er ulikt i de fire meldingene.

O: «Sjer jo det e stor forskjell, mer formelt med en gang det e til når æ ikke kjenne».

Den formelle stilen i tekstmeldingene i del 4 kjennetegnes som sagt av normalortografi og korrekt grammatisk oppbygning. I tillegg bidrar strukturen på meldingene til denne formaliteten. *Det er nemlig et funn at 9 av 10 tekstmeldinger i del 4 har omtrentlig samme innholdsmessige struktur.* Den ser slikt ut:

Innhold/ Språkhandling	<i>Eksempel på språklig realisering</i>
Åpning/Tiltale (Eventuell introduksjon)	“Hei, Rita!” (“Jeg skal på jobbintervju hos dere på kiwi nå snart”)
Informasjon om hendelse	“Jeg rakk dessverre ikke bussen (...)”
Konsekvens av hendelsen	“(...) og blir dermed litt forsinket”
Reparasjon	“Beklager så mye”, “Håper det går fint!”
Avslutning/Hilsen	“Mvh.Karoline Odahl”

Skjema 5: Struktur i meldingene i del 4 (fiktiv arbeidsgiver), organisert etter «rekkefølgen av språkhandling» (Hymes, 1974, referert til i Van Herk, 2018).

De ulike tekstmeldingene har forskjellig lengde, formuleringer og delvis innhold, men denne strukturen er altså lik for nesten alle tekstmeldingene. Til sammen virker denne sekvensen av språkhandling sammen i en redegjørelse. Ved å informere, konsekvenstenke og reparere anerkjenner deltakeren forventningsbruddet i situasjonen, tar ansvar for det som har skjedd og kommer med forslag til å minimere konsekvensene (Scott & Lyman, 1968).

Når det gjelder sjølve strukturen, sender den ut et signal om *oversikt* og *ansvar*. Ansvaret kommer som nevnt av deltakerens redegjørelse, hvor hen signaliserer at hen forstår bruddet med forventningene og forsøker å rette opp i det. Samtidig vil jeg framheve hvordan deltakerne her bruker ulike *tempora* gjennom meldinga, og på den måten signaliserer å ha et slags overblikk over situasjonen. Deltakeren står i nåtid, ser bakover, ser framover og er tilbake til situasjonen igjen. Se her:

Hei, Rita! Dette **er** Martin
Kristiansen **som er** kalt
inn til intervju angående
stillingen som
sommervikar hos dere, **i**
dag. Jeg **rakk** dessverre
ikke bussen, og **blir** dermed
litt forsinket. Beklager så
mye! **Håper** ikke dette byr
på for store problemer. Vi
sees snart! Mvh. Martin
H. Kristiansen

Martin: Del 4 – Fiktiv arbeidsgiver

Tekstmeldinga til deltakeren Martin åpner i presens tempus, med en presentasjon av deltakeren og situasjonen hen er i. Deretter skriver deltakeren om hva som *har skjedd* i preteritum. Så følger konsekvensen av denne handlinga, uttrykt i futurum. I samme tempus uttrykkes et *håp* for følgende i framtida. Til slutt skriver deltakeren «vi sees snart!», et verbuttrykk i presens som signaliserer at man er tilbake i situasjonen, men med et frampek i adverbet «snart» som viser til det som skal skje videre.

Det hele kan tolkes som et uttrykk for det Othilie beskriver som et ønske om å «framstå som ordentlig». I intervjuet snakka vi om dette med strukturen og formaliteten i tekstmeldingene i del 4 (fiktiv arbeidsgiver), og hvor *like* de er:

*O: «Det e jo det at æ starte med å presenter mæ sjøl, samtidig sei «hei» te ho, fortell ka som har skjedd, og så koffer, og **det e veldig ordentlig**, det e ikke sånn fram og te bakte og rotat på en måte. (...) Sei kanskje litt om, at **dem fleste kjenne på dem samme forventningan om å framstå som ordentlig (...)**»*

I tråd med sosiolingvistisk teori om stilvariasjon knyttes bestemte språktrekk, som normalortografi og lange setninger, til karaktertrekk ved språkbrukeren. Othilies refleksjoner kan tyde på en form for bevissthet knytta til nettopp forholdet mellom språklig stil og hvordan man framstår i den gitte situasjonen og relasjonen, særlig i del 4 av eksperimentet, hvor relasjonen til mottakeren bærer preg av avstand.

Det er altså påfallende å se at meldingene i del 4 er bygd opp så likt av deltakerne i eksperimentet, både hva gjelder innholdsmessig struktur og bruk av tempus. Kanskje kan denne likheten forklares med at tilpasning av språkbruk ikke er et like tilgjengelig grep i

interaksjon med fremmede, fordi man ikke kjenner mottakerens språk. Med andre ord: Skulle man ønske å konvergere eller divergere, er denne tilpasninga avhengig av informasjon som deltakerne har. Kanskje opplever skriveren også at hen ikke *kan* bruke mer økonomiske ressurser i språket, som for eksempel tastismer, for å uttrykke en form for redegjørelse. Da kan det tenkes at formulering av innholdet i tekstmeldingene til den fiktive arbeidsgiveren *krever* en større lengde enn i de andre delene, for at redegjørelsen skal framstå som legitim.

4.5.6 Åpninger som en advarsel

Når det gjelder innholdsmessig struktur i tekstmeldingene i del 1 (god venn) av språkekperimentet, er det særlig *åpningene* jeg ønsker å drøfte nærmere. *I denne delen av språkekperimentet åpner nemlig de aller fleste tekstmeldingene med enten en «tiltale» eller en form for «utrop».* Med «tiltale» menes her enten navnet på mottakeren eller pronomen som refererer til det samme, og «utrop» kommer til uttrykk gjennom utropstegn eller gjennom prosodisk stavemåte. Legg merke til intensiteten i disse åpningene:

<p>Hilde</p> <p>Hilde</p> <p>Æ dreit mæ ut</p> <p>Æ missa Faan mæ bussen</p> <p>Helvette assa</p>	<p>bjøøøørnaaaaaaar</p> <p>okey</p> <p>ej mista</p> <p>bussen</p> <p></p> <p>Sorrysorrysorroryy skal komme asap</p>	<p>Fytti hælvette kaia</p> <p>Æ mista bussen!!</p> <p>Kjæm forseeeint</p> <p>Vente på neste nooo</p>
Kaja: Del 1 – God venn	Maria. Del 1 – God venn	Hilde: Del 1 – God venn

Disse åpningene kan tolkes som en slags «advarsel»: Når deltakeren tiltaler mottakeren med navn eller utrop, kan dette signalisere at noe har skjedd som ikke var forventet, eller et alvor i situasjonen. I alle eksemplene over er det også skrevet flere tekstmeldinger etter hverandre, noe som forsterker det første uttrykkets funksjon som en slags advarsel. I intervjuet med Maria spurte jeg henne hvordan hun ville opplevd tekstmeldinga si (se over) dersom «bjøøøørnaaaaaaar» og «okey» ikke var med. Hun svarte:

M: «Som at ej ikkje innsåg Alvoret i situasjonen».

Det begynner å bli gjentakende: Den advarende starten ser også ut til å fungere et kontekstualiseringssignal, hvor deltakeren uttrykker at det kommer informasjon om noe «alvorlig», i den forstand at det er noe som kan avvike fra mottakerens forventninger i situasjonen. *Tiltale ved navn eller utrop forekommer i en del tekstmeldinger også i del 2 (foresatt), men ikke like hyppig.* Det kan derfor se ut til at denne typen direkte tiltale tillates i interaksjon i nære relasjoner, noe som også kommer til uttrykk i andre stilvariasjoner i datamaterialet, for eksempel i banninga som er drøfta tidligere. Disse leksikalske valgene og «advarende» åpningene viser fram spontaniteten i disse tekstmeldingene, som henger sammen med at disse tekstmeldingene kan se ut til å være en del av en tilnærma «synkron interaksjon».

4.6 Synkron interaksjon

Distinksjonen mellom synkroni og asynkroni handler om i hvilken grad deltakerne i sosial interaksjon er *tilstedeværende* i samtalen samtidig (Otnes, 2007). I tekstmeldingene til «gode venner» og «foresatte» i språkeksperimentet er det språktrekk som indikerer at interaksjonen er mer synkron mellom avsender og mottaker, enn i tekstmeldingene til de andre personene. *Det er for eksempel et funn fra eksperimentet at både åpningene og avslutningene i del 1 (god venn) og del 2 (foresatt) ikke inneholder noen hilsen, i form av eksempelvis «Hei» eller «Hilsen».* Her er to eksempler:

<p>Haha, e rakk fan ikke bussn. Så e bi nok litt førsein.</p>	<p>kan du sei til ne lalla at ej verte litt seine??? 😊😊😊😊</p> <p>😊 berre start uten mej!!!</p>
<p>Martin: Del 1 – God venn</p>	<p>Maria: Del 2 - Foresatt</p>

Synkron interaksjon innebærer en form for samtidig dialog mellom deltakerne, mens asynkron interaksjon skjer når mottakere av for eksempel ei melding ikke nødvendigvis ser den og heller ikke responderer der og da. Et eksempel på en typisk synkron nett-samtale, kan være chatte-samtaler, hvor deltakerne er «online» samtidig (Otnes, 2007). Synkroni-begrepet handler i så måte om *tid*, og hvordan en språklig ytring står relativt til den sosiale interaksjonen den inngår i. For mange er utveksling av meldinger, i ulike kanaler, en del av den hverdagslige kommunikasjonen med mottakeren. Hvis man omgås mye i den fysiske verden, kan man tenke seg at tekstmeldingene i språkeksperimentet forstås inn i ramma av

denne kommunikasjonen, og derfor ikke står som en avgrensa tekst, men som en del av en kontinuerlig dialog mellom personene.

I og med at interaksjon og språkutveksling utover det som står i tekstmeldingene ikke er tilgjengelig som empiri i dette prosjektet, har jeg ønska å drøfte dette aspektet i de refleksive intervjuene. Othilie er en av dem som åpner tekstmeldinga i del 1 (god venn) med «Heiii». I intervjuet presenterte jeg mine refleksjoner og teori rundt synkroni, hvorpå Othilie bekrefter at hun kunne ha droppa denne introduksjonen («Heiii»), dersom det var *kort tid siden siste kommunikasjon* med mottakeren:

O: «For at viss det e lenger sida e det fortar å start med liksom et «hei» eller nå sånt. Men hvis æ nettopp snakka i telefon, og så dro æ te bussen på en måte, så hadd itj æ koms te å starta med «hei».»

Othilie forteller altså at det språklige innholdet i tekstmeldinga henger sammen med den, i tid, nærliggende interaksjonen med mottakeren.

Tekstmeldingsinteraksjon befinner seg et sted på et kontinuum mellom synkron og asynkron interaksjon. Hvorvidt ei melding er en del av synkron eller asynkron interaksjon, vil variere med situasjon og involverte deltakere. Argumentet i denne sammenhengen, er at tekstmeldinger *kan* ha et synkront element. Dersom ei tekstmelding inngår i en eksisterende dialog mellom to personer, kan den være «tilnærma synkron» (Otnes, 2007). Synkronien henger også sammen med et annet kjennetegn ved digital sosial skriving, nemlig at den har potensiale til å være *spontan* og ha en *iboende forventning om respons* fra mottakeren (Androutsopoulos, 2011).

I tekstmeldingene i del 3 (foresatt) og del 4 (fiktiv arbeidsgiver) åpnes det med et «hei» og avsluttes med «hilsen», i en eller annen form. Det interessante er, at det store fraværet av slike åpninger og avslutninger i del 1 (god venn) og del 2 (foresatt) kan tolkes som at disse inngår i en mer synkron form for interaksjon, og at forventninga om svar eller dialog er større her, i de nære relasjonene. Se bare på disse eksemplene:

Mista bussen! E ikke sikkert æ kommer tidsnok. Faen 🍊	kan du sei til ne lalla at ej verte litt seine??? 😊😊😊😊 😊 berre start uten mej!!!
Eirin: Del 1 – God venn	Maria: Del 2 - foresatt

I disse tekstmeldingene er det ingen åpning før informasjonen eller spørsmålet presenteres, og det er heller ingen avsluttende hilsen. Man kan tolke en større forventning om respons ut ifra dette, fordi meldingene framstår som *deler av* en mer omfattende språklig interaksjon.

I tekstmeldinger til venner og familie kan altså man ofte forstå digital sosial skriving som en del av den daglige kommunikasjonen, mens «beskjeder» til forelesere eller arbeidsgivere ikke innebærer den samme kontinuiteten. Det er vanskelig å si om det er det digitale mediet som legger særlig til rette for denne spontaniteten, eller om det er interaksjonen i relasjonen ellers som er den viktigste faktoren for at meldingene framstår som deler av en synkron interaksjon. «Synkroni» er også et abstrakt stiltrekk som ikke kan knyttes til en enkelt språklig realisering, men som peker på interaksjonen og forventninger i denne som viser seg i tekstmeldingene på ulike måter. I denne sammenhengen kan man si at synkroni, spontanitet og relasjon til mottakeren virker sammen, og er med på å skape variasjon i språklig stil i tekstmeldinger.

4.7 Tidsbruk og sjølbevissthet

Under språkeksperimentet registrerte jeg tida deltakerne brukte på å skrive de ulike meldingene. Hvor lang tid deltakerne bruker på meldingene, forteller lite om stil og språkvalg, men er likevel et interessant aspekt med hensyn til hvor spontant deltakerne reagerer, og eventuelt om de bruker lang tid på å tenke seg om i noen av delene. *Resultatet viser at deltakerne brukte følgende antall sekunder i gjennomsnitt:*

Del av eksperimentet	<i>Gjennomsnittlig tid brukt på å skrive tekstmelding</i>
Del 1 (God venn)	50,6 sek
Del 2 (Foresatt)	47,6 sek
Del 3 (Lærervikar/foreleser)	75,5 sek
Del 4 (Fiktiv arbeidsgiver)	117,9 sek

Skjema 6: Tid brukt på å skrive meldingene i gjennomsnitt for de ulike delene av eksperimentet.

Det bør legges til at spriket mellom deltakerne er relativt stort i hver del, men gjennomsnittet gir et relevant innblikk i hvor deltakerne bruker lengst og kortest tid. *Det mest interessante med denne oversikten er at deltakerne bruker klart lengst tid på den siste tekstmeldinga, til den fiktive arbeidsgiveren.* Disse tekstmeldingene er også de lengste, men likevel bruker deltakerne såpass mye lenger tid her at dette kan tolkes dit hen at de *tenker seg mer om* i meldingsskrivinga til den fiktive arbeidsgiveren. Hvorfor, vil jeg ikke konkludere med, men i lys av den asymmetriske relasjonen og alvoret deltakerne uttrykker i intervjuene når det gjelder disse meldingene, er det ikke utenkelig at dette har sammenheng med relasjonen til mottakeren, som jo er mer fremmed og autoritær her, sammenligna med i de andre delene av språkeksperimentet.

I intervjuene kommer det fram at deltakerne har et bevisst forhold til sammenhengen mellom språket i tekstmeldinga i den siste delen, og hvordan dette kan reflektere dem som dem som person, i alle fall sett i retrospekt. Både Othilie og Maria gir uttrykk for at de «prøver å framstå» på en bestemt måte. Schillings (2013) skriver om hvordan språklige valg og variasjon gir uttrykk for karaktertrekk som språkbrukeren ønsker å bli assosiert med i den aktuelle situasjonen. Slike sosiale signaler omtales som «second order indexical meaning», som til forskjell fra når språklige signaler knyttes til en gruppeidentitet, viser og skaper personlige egenskaper eller karaktertrekk ved språkbrukeren – for eksempel at hen er en seriøs arbeidstaker (Schilling, 2013). Både Othilie og Maria viser til nettopp denne typen indeksikalitet når de beskriver sine språklige valg i tekstmeldingene til den fiktive arbeidsgiveren, som uttrykk for et ønske om å framstå seriøs og ordentlig.

Til tross for at moderne variasjonistisk sosiolingvistikk gir den mest oppdaterte analysen av Maria og Othilies refleksjoner, gir deres uttrykk for *sjølbevissthet* i situasjonen, som de omtaler som «formell», umiddelbare assosiasjoner til tradisjonelle variasjonistiske studier. William Labovs førstebølgeforskning på sammenhengen mellom språkbrukeres «*attention to speech*», og situasjonelle forhold, viste hvordan sjølbevissthet om egen språkbruk øker i situasjoner vi oppfatter som formelle (Schilling, 2013). Dette perspektivet er også med på å skape en forståelse av hvorfor Othilie og Maria trekker fram bevisstheten om sine språklige valg særlig når det er snakk om tekstmeldingene til den fiktive arbeidsgiveren.

I dette avsnittet vil jeg også trekke fram et annet interessant aspekt ved tidsbruk og *signalisering av tidsbruk*, som Maria forteller om i intervjuet. For de fleste tekstmeldingene i del 4 (fiktiv arbeidsgiver) er altså lenger enn i de andre delene, men Maria sin er relativt kort. Se på dette:

Hei, Rita! Eg mista akkurat bussen eg skulle ta til Kiwi, veldig dumt... Eg tek neste, håper dette er ok! På førehand takk
--

Maria: Del 4 – Fiktiv arbeidsgiver

Maria forteller om hvordan hun bevisst *ikke* skreiv ei lang melding, og lot være å bruke punktum i siste setning: «på førehand takk»:

*M: «Ej ser på det siste meldinga. Så ekje der punktum, til slutt. Det ville ej kanskje, asso ditte va ein situasjon der eg va for seint, så ej trur kanskje at ej ville kommunisere at ej ikkje teke meg altfor god tid, til å skrive. (...) **Ej skal liksom framstå som litt, litt rusha**».*

Maria forteller videre at dette er et språktrekk hun har valgt, en del av stilen i meldinga, som henger sammen med hvordan hun ønsker å framstå som potensiell arbeidstaker:

M: (...) ej signaliserer ikkje berre kordan ej føle, men ej signalisere korsene ej vil at ho skal oppfatte mej».

Dette eksempelet viser hvordan *signalisering av tidsbruk* fungerer som et viktig kontekstualiseringssignal for innholdet i meldinga. Maria ser ut til å ville uttrykke den samme «seriøsiteten» som Othilie har omtalt, gjennom stilistiske valg i tekstmeldinga.

4.8 Oppsummering

I denne analysen har ulike språklige stiltrekk blitt presentert, eksemplifisert og analysert med hensyn til sosiolingvistisk teori og med henvisninger til datamaterialet fra mine egne undersøkelser. Jeg har forsøkt å vise fram hva slags stilvariasjon som særlig forekommer i datamaterialet fra språkeksperimentet, og hva som kan forklare denne variasjonen. For å synliggjøre de viktigste funnene fra analysen, vil jeg liste dem opp under, før jeg supplerer med noen oppsummerende kommentarer:

- 1) Språklig stil varierer intraindividuell med ulike mottakere av ei tekstmelding.
- 2) Den språklige tilpasningsteorien kan forklare noe av variasjonen i språkbruken, særlig i nære relasjoner, hvor bruk av «tastismer» er tilgjengelig og mer eller mindre konvensjonalisert språkbruk.
- 3) Det er et funn i seg sjøl at det er behov for et norsk fagbegrep for å beskrive digitalt medierte språklige trekk som uttrykker mening utover det leksikalske og grammatiske innholdet. Jeg foreslår begrepet «tastisme» som en betegnelse for denne typen språkbruk i digital sosial skriving.
- 4) Tekstmeldinger i nære relasjoner bærer preg av hyppig bruk av «tastismer». Disse fungerer som kontekstualiseringssignaler i tekstmeldingene i nære relasjoner i resultatene fra språkeksperimentet, og er med på å gi det leksikalske innholdet i disse en redegjørende funksjon.
- 5) Det ser ut til å finnes mer generelle normer for strukturell oppbygning av tekstmeldinger til mottakere man ikke kjenner (så godt), når det gjelder «redegjørelser».
- 6) Tekstmeldinger i nære relasjoner (særlig til «gode venner», slik det framgår av dataene fra språkeksperimentet) kan være en del av en interaksjon som minner om talespråklig interaksjon. Den sosiale dimensjonen ved interaksjonen, og de språklige ressursene

tekstmeldingsmediet tilbyr, gir utslag i synkroni, spontanitet og skrivemåter som signaliserer talespråklige trekk, som prosodi og volum.

Dette prosjektet er basert på en forståelse av språkbruk som en del av sosial interaksjon mellom mennesker. Språksituasjonen beskriver de sosiale betingelsene språkbruk skjer under og konstituerer. Når ulike deler av språksituasjonen endres, foretar ofte én og samme språkbruker varierende språklige valg. Språkbrukere tilpasser seg samtalepartneren – også i digital sosial skriving.

Hva slags språklige realiseringer og trekk dette kommer til uttrykk som, varierer. I tekstmeldinger til mottakere som deltakerne i språkeksperimentet har en nær relasjon til, er bruk av ulike tastismer svært vanlig. Denne språkbruken tydeliggjør det talemålsnære ved slik kommunikasjon, og er sentrale kontekstualiserings signaler som gir mottakeren informasjon utover det leksikalske meningsinnholdet i meldinga. Tekstmeldinger til mottakere man ikke kjenner (så godt), bærer ofte preg av normalortografisk skrift.

Uavhengig av hvilke språktrekk språkbrukerne velger å bruke i tekstmeldingene, er de med på å bekrefte og skape typen relasjon de har til mottakeren av meldinga, gjennom de sosiale signalene språkbruken gir. Dette kommer også fram gjennom denne analysen at mulighetene digital sosial skriving gir, i form av for eksempel tastismer, gjør bruk av normalortografiske språktrekk til et mer markert språklig valg, fordi så mange andre ressurser også er tilgjengelige for språkbrukeren.

I det neste kapittelet vil jeg drøfte tekstmeldinga som språklig ytring med særlig hensyn til *muntlighet* og *skriftlighet*. Jeg ønsker å runde av oppgava med å løfte fram noen særlig interessante aspekter ved tekstmeldinger som kommer fram av analysen, hvor nettopp tekstmeldinger som sosial interaksjon er tematisert.

5. Avsluttende drøfting – Tekstmeldinga som språklig ytring

Tekstmeldinger og digital sosial skriving generelt er en viktig del av den hverdagslige skrivinga særlig til unge mennesker, både som erstatning for og supplement til fysisk kommunikasjon. Digital sosial skriving har blitt omtalt som et «hybridspråk» mellom tale og skrift (Hårstad, 2020). På samme måte som tradisjonell skrift setter også digitalt mediert skrift grenser for hva vi kan uttrykke, fordi ressurser som kroppsspråk, intonasjon, mimikk, toneleie, volum og liknende ikke er tilgjengelig for oss. Sjøl ikke grafemiske og semiotiske representasjoner av dette *gjør* meldingene til talespråklig kommunikasjon. Skriftspråket som teknologi skiller seg altså grunnleggende fra talespråket som biologisk evne.

Likevel, som vist i denne oppgava, gjør sosialt framforhandla normer i skriftspråket det mulig å utvise for eksempel prosodi eller volum gjennom ikke-standardiserte stavemåter. Også i normalortografien får man uttrykt mye av dette, men gjennom ulike former for brudd med normalortografi kan en språkbruker ta i bruk flere ressurser for å signalisere følelser og holdninger. På denne måten kan man si at digital sosial skriving gjør det mulig å interagere språklig på en måte som likner mer på talespråket enn det normalortografisk tradisjonell (digital) skriving kan gi, og derfor muliggjør en større variasjon i språklige valg og stil.

Her vil jeg særlig trekke fram stiltrekk i tekstmeldinger i nære, symmetriske relasjoner, altså til «gode venner» i språkeksperimentet. Gjennom bruk av ulike former språklige ressurser som bryter med normalortografien, utfører deltakerne språkhandlinger på måter her som ikke ville vært mulig gjennom tradisjonelle tekstsjangre. Eksempler på dette er når deltakerne signaliserer holdninger og følelser gjennom bruk av tastismer, eller når meldingene inngår som en del av en tilnærma synkron interaksjon mellom avsender og mottaker. Deltakeren Othilie sier det på en treffende måte:

O: «(...) det å skriv meldinga e jo på en måte den moderne versjonen av muntlig kommunikasjon».

Tekstmeldingene realiseres skriftlig som grafemiske og semiotiske uttrykk, men ytringene kan likevel forsåes som en del av en kommunikasjon som er mer sosial, spontant og interaktiv enn det skriftlige uttrykk tradisjonelt har vært. Skillet mellom skriftlighet og muntlighet gir hensiktsmessige perspektiver på stilvariasjon i meldinger, men begrepene viser bare til det instrumentelle aspektet ved en ytring, som jo er «digital skriving» når det gjelder meldingsmediet. Derfor kan det være nyttigere å bruke begrepet «konseptuell muntlighet»,

hvor språket i meldingene beskrives som en type ytring, heller enn en et resultat av mediet den er produsert gjennom (Hårstad, 2019; Koch, 1985). Jeg vil argumentere for at tekstmeldingene i del 1 av språkeksperimentet, til «en god venn», kan beskrives som tilnærma konseptuelt muntlige. Tekstmeldingene både framstår som - og blir beskrevet av deltakerne sjøl som - spontane, nesten synkrone, språkytringer, som inneholder flere konkrete stiltrekk hvis funksjon er å kontekstualisere det leksikalske innholdet på en liknende måte som talespråk og kroppsspråk gjør i muntlig, analog sosial interaksjon.

I tillegg viser variasjonen i bruk av ulike tastismer at språkbrukerne tilpasser seg mottakeren, eller snarere – de *skaper* relasjonelt betinga konvensjoner for bruk av ulike språklige ressurser. Normene for hva som er «greit å skrive» i meldingsutvekslinga, er en sosialt framforhandla og foranderlig del av interaksjonen, også mellom venner og familie. For eksempel er ikke normalortografien nødvendigvis mer konvensjonalisert i digital sosial skriving, enn bruk av for eksempel tastismer og dialekt. Denne typen skrivepraksis blir raskt konvensjonalisert, og bruk av tastismer og dialekt brukes som viktige kontekstualiseringssignaler. De er ikke bare en akseptert del av den språklige interaksjonen – det er en forventning om slik språkbruk i nære relasjoner.

Den mulige muntligheten og sosiale dimensjonen ved tekstmeldinger i nære relasjoner, gjør at språket i tekstmeldinger som *ikke* har disse aspektene ved seg på samme måte, framstår som markerte stilmessige valg. For eksempel *velger* deltakerne i språkeksperimentet å skrive tilnærma normalortografisk og formelt i tekstmeldingene til den fiktive arbeidsgiveren. Det betyr også at tekstmeldinger *i seg sjøl* ikke kan defineres som «ikke-normalortografiske», eller at de typisk inneholder tastismer. Det er den sosiale interaksjonen som tekstmeldinga er en del av, og språkbrukerens valg i språksituasjonen, som skaper tekstmeldingene – og språklig stil i dem.

6. Litteratur

- Adams, Aubrie, Miles, Jai, Dunbar, Norah E. & Giles, Howard. (2018). Communication accommodation in text messages: Exploring liking, power, and sex as predictors of textisms. *The Journal of Social Psychology*, 158(4), 474-490.
<https://doi.org/10.1080/00224545.2017.1421895>
- Androutsopoulos, Jannis K. (2000). Non-standard spellings in media texts: The case of German fanzines[The resear]. *Journal of Sociolinguistics*, 4(4), 514-533.
<https://doi.org/10.1111/1467-9481.00128>
- Androutsopoulos, Jannis K. (2011). From variation to heteroglossia in the study of computer-mediated discourse. I Crispin Thurlow, Mroczek, Kristine (Red.), *Digital discourse: Language in the New Media* (s. 277-298). New York: Oxford University Press.
- Brøske, Kari Holmli. (2017). *Tekstskapingsprosesser i sosiale medier - En sosiolingvistisk studie av Instagram (Mastergradsavhandling)* NTNU, Trondheim.
- Coupland, Nikolas & Giles, Howard. (1988). Introduction the communicative contexts of accommodation. *Language and Communication*, 8(3), 175-182.
[https://doi.org/10.1016/0271-5309\(88\)90015-8](https://doi.org/10.1016/0271-5309(88)90015-8)
- Eckert, Penelope. (2012). Three Waves of Variation Study: The Emergence of Meaning in the Study of Sociolinguistic Variation. *Annu. Rev. Anthropol.*, 41(41), 87-100.
<https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-092611-145828>
- Goffman, Erving. (1992). *Vårt rollespill til daglig : en studie i hverdagslivets dramatik* (Ny. utg.). Oslo: Pax.
- Grøvli, Liza Kristine. (2013). *lol wtf? Kodeveksling i norsk internettkommunikasjon (Mastergradsavhandling)* Universitetet i Oslo, Oslo.
- Gumperz, John J. (1982). *Discourse strategies* (bd. 1). New York: Cambridge University Press.
- Hansen, Mette Kristine. (2019). Intensjonalitet. I *Store Norske Leksikon*. Henta fra <https://snl.no/intensjonalitet>
- Haslund, Ingrid Kristine. (2020). Banning. I *Store Norske Leksikon*. Henta fra <https://snl.no/banning>
- Helgesen, Janne. (2019). *Teen Language: 'Ikke si "joine" det er cringe' - A Sociolinguistic Study of Norwegian Teenagers' Use of English in Written Computer-Mediated Communication (Mastergradsavhandling)* Universitetet i Bergen, Bergen.
- Hårstad, Stian. (2019). *Digital skriving under den sosiolingvistiske lupen – skandinaviske tendenser*. Innlegg presentert ved Morsmålsfaget som fag og forskningsfelt, Trondheim.
- Hårstad, Stian. (2020). Språk på nettet - tilnæringsmåtar i digital språkbruk. I Randi Neteland & Leiv Inge Aa (Red.), *Master i norsk - innføring i metode for lærerstudenter*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Koch, Peter. (1985). Sprache der Nähe — Sprache der Distanz. Mündlichkeit und Schriftlichkeit im Spannungsfeld von Sprachtheorie und Sprachgeschichte. *Romanisches Jahrbuc*, 36, 15-43. <https://doi.org/10.15496/publikation-21344>

- Kvammen, Vilde. (2014). *Kodeveksling i nettkommunikasjon - En studie av samisktalende nordmenns lingvistiske praksiser på internett* (Mastergrad). Høgskolen i Hedmark, Hamar.
- Mæhlum, Brit. (2007). *Konfrontasjoner : når språk møtes*. Oslo: Novus forlag.
- Mæhlum, Brit, Røynealand, Unn, Akselberg, Gunnstein, Sandøy, Helge & Sandøy, Haakon. (2008). *Språkmøte : innføring i sosiolingvistik* (2. utg.). Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Ommeren, Rikke van. (2016). *Den flerstemmige språkbrukeren : en sosiolingvistisk studie av norske bidialektale* (Doktorgradsavhandling) NTNU, Trondheim.
- Osland, Jorunn. (2007). *Det sosiale sms-språket : Jærske tenåringer sitt sms-språk sett i lys av kjønn, gruppetilhørighet og sosiale relasjoner* (Mastergradsavhandling) Universitetet i Bergen, Bergen.
- Otnes, Hildegunn. (2007). *Følge med og følge opp : verbalspråklig lyttemarkering i synkrone nettsamtaler* (Doktorgradsavhandling) NTNU, Trondheim.
- Schilling, Natalie. (2013). Investigating Stylistic Variation. I J.K. Chambers (Red.), *The Handbook of Language Variation and Change* (s. 327-349). Oxford: John Wiley & Sons Inc.
- Scott, M. B. & Lyman, S. M. (1968). Accounts. *American sociological review*, 33(1), 46. <https://doi.org/10.2307/2092239>
- Skog, Berit & Jamtøy, Ann Iren. (2002). *Ungdom og SMS : Rapport fra utdanningsmessen i Trondheim 17-19 januar 2002* (bd. 60). Trondheim: NTNU.
- Svennevig, Jan. (2009). *Språklig samhandling : Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (2. utg. utg.). Oslo: Landslaget for norskundervisning, Cappelen Akademisk Forlag.
- Tjora, Aksel. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Uri, Helene. (2018). *Hvem sa hva? : kvinner, menn og språk*. Oslo: Gyldendal.
- Valberg, Marthe Edvardsen. (2009). *SMS-norsk : en undersøkelse av norske elevers språkbevissthet i og utenfor klasserommet* (Mastergradsavhandling) Universitetet i Oslo, Oslo.
- Van Herk, Gerard. (2018). *What is sociolinguistics?* (Second edition. utg.). Hoboken: Wiley Blackwell.
- Vangsnes, Øystein Alexander. (2019). Dialekt i sosiale medium - det norske perspektivet. *Språk i Norden*, 94-109.
- Wiese, Heike. (Under publisering). *Language Situations: A method for capturing variation within speakers' repertoires*. Peter Lang, Frankfurt.

7. Sammendrag

Hvordan kan stilvariasjon i tekstmeldinger forstås som sosiolingvistisk fenomen? Det er tema i denne masteroppgava. Formålet med prosjektet har vært å undersøke og utforske tekstmeldinger som et sosiolingvistisk fenomen. Det undersøkes hva som kan forklare språklig stilvariasjon i tekstmeldinger, og hvilke språktrekk som varierer særlig i datamaterialet som er samla inn i prosjektet.

Det er gjennomført et *språkeksperiment* for innsamling av datamateriale til prosjektet. I dette språkeksperimentet har 10 deltakere gjennomført en form for individuelle intervjuer, hvor de har blitt bedt om å leve seg inn i en situasjon hvor de innser at de kommer for seint til noe. Deltakerne har valgt ut fire reelle personer i livet sitt, som de skriver tenkte tekstmeldinger til. Resultatet av eksperimentet er 40 tekstmeldinger, som er brukt for å vise intraindividuell språkvariasjon. Denne metoden er lite utprøvd i sosiolingvistisk forskning, og et av formåla med prosjektet har vært å utforske denne metodens anvendbarhet. Det er i tillegg gjennomført *refleksive intervju* med to av deltakerne fra eksperimentet. Deres refleksjoner om egen stilvariasjon, og stilvariasjon i tekstmeldinger generelt, har bidratt til analysen av tekstmeldingene.

Denne masteroppgava er i stor grad teoridrevet, og analysen av problemstillinga er basert på sosiolingvistisk teori. Et interaksjonelt perspektiv på språkbruk ligger til grunn for prosjektet, og moderne variasjonistisk sosiolingvistikk er anvendt for å belyse intraindividuell språklig variasjon i tekstmeldinger. I tillegg er tidligere forskning på digitalt mediert språk en viktig del av det teoretiske grunnlaget i oppgava.

Gjennom dette arbeidet vises det at stilvariasjon i tekstmeldinger kan forstås som et sosiolingvistisk fenomen på flere måter. Stilvariasjonen er et uttrykk for sosial tilpasning, og henger sammen med de betingelsene meldingsmediet gir for språkproduksjonen. Stilistiske valg er et resultat av konvensjoner for språklig interaksjon i den aktuelle relasjonen, som skapes og gjenskapes i de språklige valgene i tekstmeldingene. Språklige trekk som særlig varierer i datamaterialet fra eksperimentet, er dialektbruk, bruk av emoji'er, ikke-standardiserte stavemåter, strukturell oppbygging, og hvorvidt tekstmeldinger kjennetegnes av spontanitet og er del av en tilnærma synkron interaksjon. Tekstmeldingene i nære relasjoner fra språkeksperimentet, skiller seg ut. Innslag av synkroni og hyppig bruk av ikke-standardiserte

stavemåter er språklige trekk som går igjen her, og som er med på å gjøre disse meldingene til et særlig interessant sosiolingvistisk fenomen.

8. Abstract

This Master`s thesis in Nordic Language investigates text messages as a sociolinguistic phenomenon. How does stylistic variation appear in text messages? And what understanding can a sociolinguistic view provide when it comes to why we choose to vary specific language features? These are the main questions of this paper.

The research method for data collection used in this project is a “language situation experiment”. In the experiment, 10 contestants have been acting into a fictitious situation, where they realize they are going to be late for a happening. They respond to the situation by writing a text message to the person they were supposed to meet. The receiver of the text message varies throughout the experiment; the contestants write four different text messages to four different people, with four different happenings in mind. The receivers are real people which the contestants have a specific type of relation to: A good friend, a parent, a school teacher/professor and a fictitious employer are being imagined as receivers of the text messages. The result of this language experiment is 40 text messages, which provide insight in intraindividual stylistic language variation. In addition to the experiment, two contestants have participated in “reflexive interviews”, where they have contributed to the analysis by reflecting on their own stylistic variation, as well as language variation in text messages in general.

This thesis is based mostly on a theoretical approach to the research questions, and the results from the experiments are used to show concrete examples of the relevant language variation. An interactional perspective on language variation forms the theoretical basis of the project. Modern sociolinguistic theory on speaker variation and previous research on digital writing are two important theoretical components in the analysis of the research questions.

The results shows that stylistic variation in text messages can be understood as a sociolinguistic phenomenon in multiple ways. Text message writers in the experiment are using language features to adapt to the receiver of the message in ways that may serve them in the current situation and relation. The following language features seem to vary considerably: Use of dialect, emojis, non-standard spellings, structure of the text and whether the message is part of a synchronic or spontaneous interaction. The text messages from the experiment that where written to people in close relations stand out at especially interesting, in a

sociolinguistic view, due to their synchronic elements and the rapid use of non-standard spellings in these text messages.

9. Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide – Forberedende gruppesamtale

Intervjuguide – Forberedende gruppesamtale

1. Småprat

Hvilken klasse går dere i? Hva slags fag har dere hatt i dag? Hvordan kommer dere dere til skolen?

2. Informasjon og samtykkeskjema

Jeg forteller hvem jeg er og hva som er formålet med samtalen.

3. Tematisering – Språk og variasjon

- Jeg skal studere hvordan man varierer språket etter hvem man snakker med. Har dette med språk eller variasjon vært tema på skolen noen gang?
- Når dere tenker på meldinger dere har mottatt, er de forskjellige fra foreldre og fra venner for eksempel?

4. Demonstrasjon av eksperimentet

Jeg går igjennom og forklarer det jeg har tenkt.

Noen umiddelbare reaksjoner?

Ville det være naturlig for dere å sende tekstmelding i en slik situasjon eller ville dere bruke andre kanaler?

Video

- Hva slags situasjon skal hen komme for seint til?
- Hvordan bør rekvisitter som klokke, stil og holdeplass eventuelt endres?
- Kommer det fram av videoen hva som skjer?

Meldingene

- Jeg skal ha foresatt, god venn, fritidsleder og fremmed som mottakere. Hvem kan den fremmede være? Nevner eksempler som kinobesøk, jobbintervju osv.
- Jeg har tenkt at deltakerne kan bruke sin mobil til å skrive inn meldinga som de ville gjort, ta en skjermdump, klippe bort mottaker og sende til meg på mail. Er dette gjennomførbart, tror dere?

Deltakelse

- Hva skal til for at noen deltar? Hva kan jeg by på av snacks, hvor bør vi være?

5. Andre spørsmål

Hvis det har dukket opp noe nytt underveis

Er det noe mer jeg bør tenke på?

6. Avslutning

Er det noe dere vil legge til? Jeg gjenrar at jeg tar vare på notatene og de forblir anonyme. Det er bare å ta kontakt ved spørsmål. Tusen takk for deltagelsen!

Vedlegg 2: Samtykkeskjema – Gruppesamtale

Gruppesamtale om språkesperiment, tekstmeldinger og variasjon

Informasjon

Kunne du tenke deg å være med på en prat om språk, forventninger og tekstmeldinger?

Jeg holder på med en masteroppgave hvor jeg skal undersøke ungdommer, språk og tekstmeldinger. Før jeg starter på undersøkelsen hadde det vært utrolig nyttig for meg å snakke litt med deg om denne tematikken!

I samtalen vil vi snakke sammen i en gruppe. Jeg vil høre hva dere tenker om forventninger, meldinger og språkbruk generelt, og lufte eksperimentet jeg har planlagt så langt for dere.

Samtykke

Jeg har lest informasjonen over:

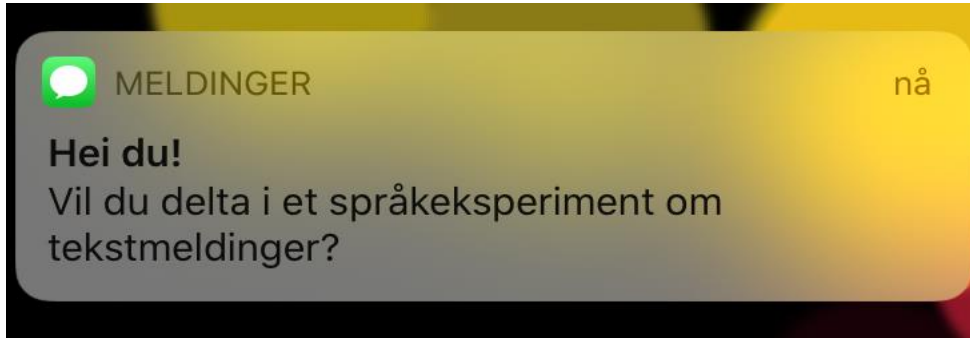
Jeg vil delta i gruppesamtalen og godkjenner at Helle får bruke notater fra gruppesamtalen i prosjektet sitt:

Navn:

Signatur:

Vedlegg 3: Rekrutteringsplakat til videregående skoler

Dette er plakaten som blei brukt for å rekruttere deltakere ved videregående skoler i Trondheim. Denne rekrutteringsmetoden resulterte i én deltaker til eksperimentet.

Da er du med i trekninga av et kinogavekort, og bidrar samtidig til å utvikle ny kunnskap!

Formålet med eksperimentet er å undersøke hvordan vi varierer språket i tekstmeldinger. Du blir bedt om å leve deg inn i en situasjon hvor du skal sende tekstmeldinger til ulike personer. I stedet for å sende tekstmeldingene tar du en skjermdump av dem, og sender dem til meg på mail. Dette gjør du når du sitter sammen med meg, på et sted og et tidspunkt vi blir enige om. Det vil ta omtrent én time.

For å delta må du:

- Være mellom 16-18 år
- Ha egen mobiltelefon
- Skrive tekstmeldinger på norsk

Jeg heter Helle Nystad, er 24 år og studerer ved NTNU.

Dette eksperimentet danner grunnlaget for min masteroppgave i nordisk språk.

For å delta, send en mail til helle.nystad@gmail.com med teksten:

“Jeg, (NAVN), vil være med på eksperiment!”

Da kontakter jeg deg, og vi finner en tid og et sted som passer for deg!

Du vil få en sjokolade og et flakslodd for deltagelsen!

I tillegg er du med i trekninga av et kinogavekort.

Meld deg på da vel!

Vedlegg 4: Samtykkeskjema – Språkeksperiment

Informasjon om studie av språkbruk i tekstmeldinger

Vil du delta i et eksperiment om hvordan vi bruker språket i tekstmeldinger?

Slik vil eksperimentet foregå

Du blir du bedt om å leve deg inn i at du skal sende tekstmeldinger til ulike personer i livet ditt. I stedet for å sende meldinga, tar du et skjermbilde av tekstmeldinga du ville sendt og redigerer bort mottakeren gjennom klipp-funksjonen i bildene på telefonen din. Deretter sendes skjermbildene til meg over epost.

Formålet med prosjektet er å undersøke språklige forskjeller i tekstmeldinger etter hvem som er mottaker av meldinga.

Utvalgskriterer

Du som blir spurt om å delta i denne undersøkelsen fyller disse kriteriene: At du eier en mobiltelefon du kan bruke i eksperimentet, at du er mellom 16 og 25 år, og at du stort sett skriver tekstmeldinger på norsk. Det er disse kriteriene som utgjør hvem som blir spurt om å delta.

Intervju

I ettertid vil noen av dere som deltar bli spurt om å stille til et individuelt intervju. Intervjuet vil handle om eksperimentet og om temaene språk, variasjon og tekstmeldinger. Det vil bli gjort lydopptak av intervjuet. Du vil være anonym, og lydopptaket slettes etter at prosjektet er ferdig.

Frivillig deltakelse

Det er helt frivillig å delta i denne studien, og du kan på et hvilket som helst tidspunkt trekke deg fra å være med. Dette gjør du ved å si ifra til meg, enten muntlig eller skriftlig.

Rettigheter og personvern

Etter loven har du også rett til å klage til Datatilsynet eller NTNUs personvernombud. Det er NTNU som er ansvarlig institusjon for dette prosjektet. Kontaktinformasjon til personvernombudet finner du nedenfor.

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til følgende:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- å få rettet personopplysninger om deg
- få slettet personopplysninger om deg
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Dersom du trekker deg fra prosjektet vil alle tekstmeldingene dine, mailen du har brukt for å sende dem med og alle dine bidrag bli sletta umiddelbart.

Prosjektet avsluttes i mai 2020. Så snart masteroppgaven androforeligger vil alt datamateriale slettes. For å sikre ditt personvern vil tekstmeldingene som kommer fra eksperimentet bli lagra uten tilknytning til ditt navn. Du vil altså være anonymisert gjennom hele prosjektet, fra etter at vi har gjennomført eksperimentet.

Om meg

Jeg heter Helle Nystad og studerer lektor i nordisk språk ved NTNU i Trondheim. Dette masterprosjektet er mitt avsluttende arbeid ved studieprogrammet. Det blir ferdig i mai 2020.

Du kan kontakte meg på telefon eller mail gjennom hele prosjektperioden, fra du blir spurt om å bli med og ut mai 2020.

Ved spørsmål, ikke nøl med å ta kontakt!

Helle Nystad

Mail: helle.nystad@gmail.com

Telefonnummer: 46421795

Veileder ved NTNU:

Brit Mæhlum

Mail: brit.maehlum@ntnu.no

Personvernombud ved NTNU:

Thomas Helgesen

thomas.helgesen@ntnu.no

Samtykke

Ved å underskrive dette skjemaet samtykker du til å delta i undersøkelsen.

Deltaker

Jeg har lest og forstått informasjonen over og samtykker til å delta i undersøkelsen:

Navn: _____

Signatur: _____

Vedlegg 5: Eksperimentinstruks

1. Velkommen og oppvarming

*Hvilke fag har du hatt i dag? Hvordan kom du deg til skolen/hvordan kom du deg hit? Pleier dere å bruke dette rommet noe/har du vært her før? Tusen takk for at du kunne delta. Bare ta *mat/drikke*.*

2. Introduksjon og samtykke

Jeg gjennomgår hva som skal skje og deltakerens rettigheter, mens deltakeren har samtykkeskjema foran seg (se eget samtykkeskjema).

Jeg forklarer mer i detalj hvordan eksperimentet foregår enn det som står på skjemaet:

*Eksperimentet **består av fire deler**. I de fire delene skal du sende en tekstmelding til en god venn, en foresatt, en vikar på skolen og en fremmed, fordi du innser at du kommer for seint til noe.*

*Hver del innebærer at **jeg forteller hvem som skal motta meldinga, du velger en konkret person dette er for deg**. Vi snakker litt om denne personen, for å få den fram i bevisstheten.*

*Deretter forteller **jeg hva slags situasjon du skal tenke deg** at du er i når du sender meldinga.*

*Så får du se en **kort videofilm**, som skal vise situasjonen enda tydeligere. Denne videoen er den samme for hver av delene - det er situasjonen du kommer for seint til som endres.*

*Deretter skriver du en **tekstmelding til personen**, på din mobil, på samme måte som du ellers ville gjort. Du skal ikke sende meldinga, men tar en skjermdump av den, og sletter den etterpå. Deretter går du inn på «Bilder», og redigerer skjermdumpen slik at bare tekstmeldinga synes. Mottaker og gamle meldinger skal ikke lenger vises på bildet. Så går vi videre til neste del.*

*Det er viktig for meg å si at **jeg veit ennå ikke hva slags variasjon jeg vil studere**, og det er bra hvis du prøver så godt det går å glemme alt rundt litt, og skrive meldinga som du ellers ville gjort. For eksempel er det fint om du tar skjermdump så fort du ville trykket “send”*

ellers. Husk at du kan ikke gjøre noe rett eller feil, det er "vanlige" meldinger som er målet her.

Det er også sånn at det bare er meldingene og at jeg tar tida på hvor lang tid du bruker per melding som er dokumentasjon. Så når vi snakker om personene eller noe annet er det ikke en del av det du avgir som personlig datamateriale.

Jeg vil ta litt notater og ta tida underveis.

Til sammen får vi fire skjermbilder, som du helt til slutt samler og sender i en mail til meg.

Er det noe du lurer på før vi starter? Vi skal nå gå i gang med eksperimentet.

3. Eksperiment

4.1 GOD VENN

Fortell om hvem dette er for deg

Du er for sein til: KONSERT

Videovisning

Skriv melding til *god venn*

Ta skjermdump og rediger bort mottaker

4.2 FORESATT

Fortell om hvem dette er for deg

Du er for sein til: FAMILIEMIDDAG

Videovisning

Skriv melding til *foresatt*

Ta skjermdump og rediger bort mottaker

4.3 LÆRERVIKAR/FORELESER (Fiktivt telefonnummer)

Du skal se for deg at avdelingsleder på skolen/en lærervikar/en foreleser.

Fortell om hvem dette er (for deg)

Du er for sein til: PROSJEKTDAG

Videovisning

Skriv melding til **lærervikar/foreleser**

Ta skjermdump og rediger bort mottaker

4.4 FREMMED (Fiktivt telefonnummer)

Jeg forteller: Den fremmede er en potensiell arbeidsgiver i en sommerjobb. Hun heter Randi Andersen, og er daglig leder i en Kiwi-butikk. Du har fått telefonnummeret nederst i en mail, hvor du blei kalt inn til intervju.

Du er for sein til: JOBBINTERVJU

Videovisning

Skriv melding til **fremmed** (jeg leser det fiktive telefonnummeret høyt)

Ta skjermdump og rediger bort mottaker

4. Innsending av resultater

Samle skjermdumpene i en mail og send til helle.nystad@gmail.com. Mailen skal kun inneholde bildene, som hver markeres med mottaker under/ved siden av ved nummer: 1, 2, 3, 4. Jeg ser at mailen er kommet fram, og at alle bildene er der.

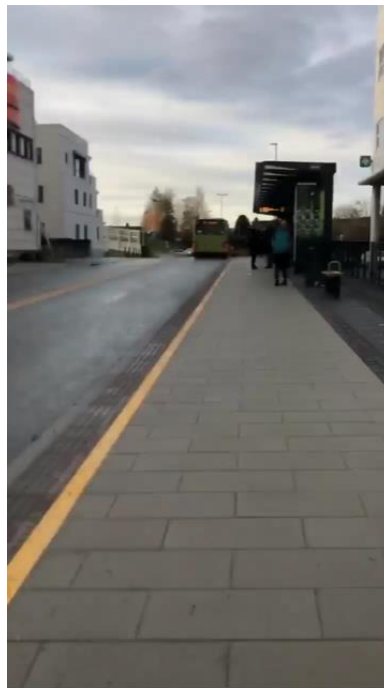
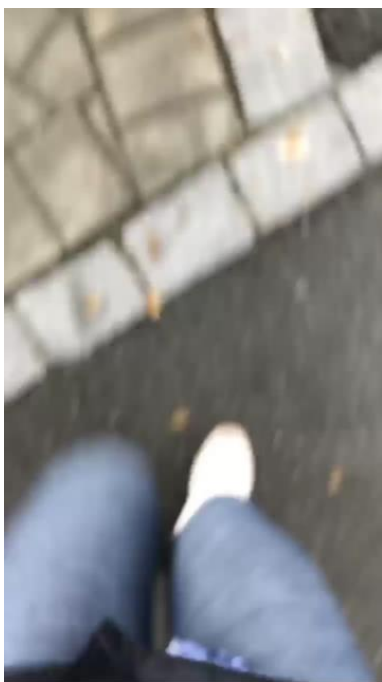
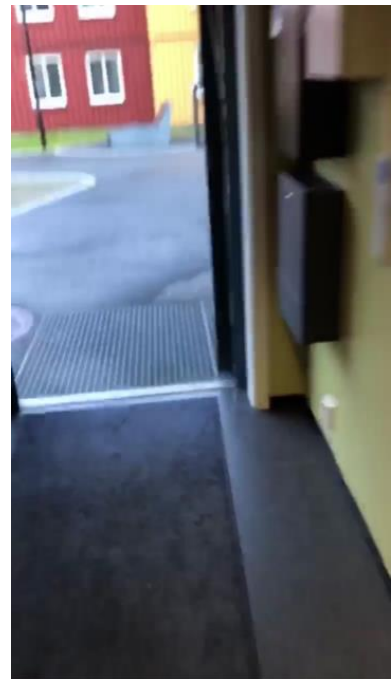
5. Avslutning

Har du noen spørsmål? Bare ta kontakt dersom det skulle være noe seinere.

*Du vil bli anonymisert i oppgava. Du har rett til å se dine resultater/analysa dersom du ønsker det. Jeg vil som sagt kanskje kontakte noen av dere for et intervju seinere. Ellers skal du ha tusen takk for at du kom hit i dag. For deltakelsen skal du få *kroner/gave* (gir ut godtgjørelse). Tusen takk for at du deltok!*

Vedlegg 6: Video brukt i eksperimentet

Sjølve videoen fra språkeksperimentet er det naturligvis ikke mulig å legge ved i denne oppgava. Likevel vil jeg presentere noen skjermbilder fra videoen her, fordi den er en sentral del av stimulien deltakerne presenteres for i eksperimentet. Videoen viser en person som løper til bussen, og ser den kjøre ut fra bussholdeplassen, hvor hen blir stående igjen. Videoen er i sin helhet 33 sekunder lang.

Vedlegg 7: Intervjuguide – Refleksivt intervju

Formålet med intervjuet var en samtale med utgangspunkt i mine tentative funn og deltakernes opplevelser og refleksjoner. Intervjuguiden er dermed ikke en streng disposisjon av strukturen på intervjuet, men et utkast til hvilke spørsmål det var viktig å få drøfta i samtalen.

Intervjuguide – refleksivt intervju

1. Åpningsspørsmål

Hei og takk for sist! Hvordan gjør skolen det nå som den er stengt? Så fint at du tok deg tid til dette.

2. Informasjon og samtykke

I dette intervjuet vil vi sammen se tilbake på eksperimentet du deltok i, og tekstmeldingene du skreiv der. Deretter diskuterer vi språket og variasjonen i språket i de ulike delene, med utgangspunkt i det jeg har sett på til nå og hva du sjøl tenker. Vi vil også snakke litt om språkvariasjon generelt, og hvilken effekt det har at vi tilpasser språket til mottakeren. Formålet med intervjuet er å styrke analysen i prosjektet, gjennom at dine refleksjoner og tanker bidrar til den. Det vil bli tatt et lydopptak av intervjuet, som siden vil bli transkribert og sletta. Sitater fra samtalen og dine refleksjoner blir brukt som et bidrag til analysen i oppgava. Med utgangspunkt i denne informasjonen: Samtykker du til å delta i intervjuet?

3. Retrospekt på tekstmeldingene

Har du mulighet til å gå inn på mailen vår, og se på tekstmeldingene (Sier ifra om dette i forespørsel på mail).

Jeg forklarer kort eksperimentet en gang til, hva vi gjorde

Jeg kommer med et eksempel på noe jeg har sett at varierer: dialekt-bokmål.

Når du ser på tekstmeldingene: Er det noe du legger spesielt merke til i språket? Noe som varierer?

4. Spørsmål til mine funn

Om åpninger og følelssignaler i «textisms»

Skriver du ofte meldinger med *god venn* i andre kanaler?

Når du skriver med *god venn*; opplever du at dere allerede snakker sammen, eller at du må åpne med navnet, hei, eller lignende? Er det ofte at du går rett på sak?

Hvordan uttrykker du følelser i tekstmeldinger?

I tekstmeldingene til venner er det få som forklarer hvorfor det som har skjedd har skjedd og konsekvensen av det. Likevel kan man tenke seg at tekstmeldingene framstår som unnskyldende (redegjørende, men bruker ikke det ordet her). Hva tenker du at gjør dette?

Hvordan opplever du din egen «stil» i meldinger?

Om struktur

Jeg har funnet en struktur som er veldig lik for deltakerne i del 4. *Presenterer strukturen for deltakeren*. Hvorfor tror du at dette er så likt?

Om digital skriving

Når bruker du «textisms» (forklarer og eksemplifiserer hva dette er)?

Hvordan opplever du at de ulike tekstmeldingene er i forhold til hvordan du ville sagt samme budskapet muntlig til samme mottaker?

Hvis du hadde skrevet bokmål/korrekt til en venn, hvilke signaler hadde det sendt?

5. Holdninger og bevissthet om variasjon

Hva tenker du om at du, og vi alle, skriver annerledes til ulike personer?

Har du tenkt noe over dette før?

6. Avslutning

Er det noe du har tenkt på om disse temaene som vi ikke har snakka om ennå? Er det noe du lurer på? Lydopptaket av dette intervjuet vil som sagt bli skrevet ned, med fiktivt navn, og så slettes lydopptaket etterpå. Har du noen spørsmål?

Tusen takk for at du brukte tida di på dette! Og alt det beste for tida som kommer.

Vedlegg 8: Transkriberte tekstmeldinger

Dette dokumentet viser datamaterialet som blei generert gjennom språkeksperimentet i sin helhet. Tekstmeldingene er skrevet over fra skjermbildene fra datamaterialet. Alle navn er bytta ut med fiktive navn. De fiktive navnene har samme forbokstaver og samme antall stavelser i for- og etternavn som de virkelige deltakerne. Også navnene til tredjepersoner som er nevnt er bytta ut etter samme prinsipp.

DEL 1 – God venn

1 - Heidi

Fytti hælvette kaia

Æ mista bussen!!

Kjæm forseeeint

Vente på neste nooo

1 - Malene

Vennen 🤪 Herregud mista

bussen!! Rekker jo ikke

konserten da!

1 - Kaja

Hilde

Hilde

Æ dreit mæ ut

Æ missa Faan mæ bussen

Helvette assa

1 - Othilie

Heiii duu. Æ mesta bussen 😞

Men kjæm så fort æ vinn det!!

1 - Amalie

Æ rakk ikke bussen:/

Tar neste som kjæm

Ska kjapp mæ!!

1 - Karoline

Aaah, e mista bussen!!!!

Vetikke katid neste går og

vetikke om e rekke

konserten!!!

1 - Maria

bjøøøøørnaaaaaar

okey

ej mista bussen

Sorrysorrysorrysoryy skal

komme asap

1 - Eirin

Mista bussen! E ikke

sikkert æ kommer

tidsnok. Faen 🤬

1 - Martin

Haha, e rakk fan ikke

bussn. Så e bi nok litt

førsein.

1 - Ingrid

Hei, sorry men jeg mista

bussen!! Kommer derfor litt for

seint til konserten men skal

prøve å komme så fort som

mulig!

DEL 2 - Foresatt

2 - Heidi

Mamma æ mista bussen, vente

på neste no

2 - Malene

NEI!! Mista bussen! Sorry men

rekker ikke middagen 😞 Hils

alle fra meg ❤️ klem

2 - Kaja

Mor, eeh

Æ missa bussen æ

Kan du kom å hent mæ hehe

2 - Othilie

Rakk ikke bussen. Kommer

med neste, men ikke vent på meg

2 - Amalie

Rakk ikke bussen. Tar den

neste som kjæm, men kjæm

nok litt for seint:-)

2 - Karoline

Hei! E rakk ikke bussen, så e

kommer kanskje litt seint,

går d fint??

2 - Maria

kan du sei til ne lalla at ej

verte litt seine??? 😊😊😊😊

😊 berre start uten mej!!!

2 - Eirin

Bussen kom faktisk i

tide... Rakk den ikke.

Kan du hent mæ?

2 - Martin

Beklager, jeg blir nok litt

forsinket. Rakk ikke

bussen, men hopper på

den neste!

2 - Ingrid

Hei, bussen for ifra me, så

kjæm sikkert litt seint til

familiemiddagen men kjæm så

fort e kan

DEL 3 – Lærervikar/Foreleser

3 - Heidi

Hei, bussen er forsinka i dag

så kommer litt for sent

Hilsen Heidi

3 - Malene

Hei Nils, det er Malene. Mista

nettopp bussen, så rekker ikke

å komme i dag. Beklager så

mye. Masse lykke til likevel!

Hilsen Malene

3 - Kaja

Hei, rakk ikke bussen så kjæm

dersverre for seint t prosjektdagen

3 - Othilie

Hei Agnete. Forsov meg litt i dag,

så rakk ikke bussen. Mulig jeg

kommer litt seint til timen, men

skal forte meg så godt jeg kan.

Hilsen Othilie i 3STD

3 - Amalie

Hei! Jeg rakk dessverre ikke

bussen, så blir litt forsinket

Hilsen Amalie Eidsvang

3 - Karoline

Hei. Beklager men jeg

mistet bussen og kommer

derfor seint i dag. Jeg tar

neste buss og kommer så

fort jeg kan. Håper det går

fint. -Karoline Odahl

3 - Maria

Hei, Jonas! Eg mista diverre

bussen til Dragvoll, så eg blir

nokre minutt for sein.

Beklager dette! 😞

3 - Eirin

Hei. Jeg rakk dessverre

ikke bussen i dag, så jeg

kommer litt for seint.

Håper det går greit.

Mvh,

Eirin

3 - Martin

Hei, Inge! Beklager så mye,

jeg rakk ikke bussen.

Kommer så fort som mulig.

Håper det går fint! Mvh

Martin H. Kristiansen.

3 - Ingrid

Hei.

Jeg mista akkurat bussen og vil

sikkert komme litt seint til

prosjektdagen, men skal prøve

å komme så fort som mulig.

Beklager.

Mvh Ingrid

DEL 4 – Fiktiv potensiell arbeidsgiver

4 - Heidi

Hei, Jeg rakk ikke bussen til

jobbintervjuet, men venter på

ny nå, så kommer til å komme

litt for sent. Håper det går bra!

MVH Heidi E.

4 - Malene

Hei Rita Andersen, det er Malene

Selvåg. Jeg mistet bussen i

stad, så rekker ikke intervjuet

vårt. Jeg beklager så mye og

håper vi kan få avtalt et nytt

tidspunkt i nærmeste framtid.

Mvh Malene

4 - Kaja

Hei, det oppstod noe som fører til at

jeg dessverre kommer litt for sent til

jobbintervjuet 😞 er de noe

mulighet for at du fortsatt rekker

det?

-MVH Kaja Ulvang Salten

4 - Othilie

Hei, Rita. Jeg skal på intervju

med deg straks, angående

sommerjobb i Kiwi. Dessverre

rakk jeg ikke bussen, og rekker

nok ikke tidspunktet vi avtalte.

Beklager så mye for dette. Har

du mulighet til å ta et intervju

senere i dag, eller en annen

dag? Har selvfølgelig forståelse

for at dette kanskje ikke går,
men jeg vil mer enn gjerne
treffe deg for en prat om
sommerjobben.

Hilsen Othilie Krossvatn

4 - Amalie

Hei. Jeg rakk dessverre ikke
bussen, og blir derfor litt
forsinket til jobbintervjuet.
Skal prøve å kjappe meg, og
beklager så mye! Hilsen
Amalie Eidsvang

4 - Karoline

Hei. Jeg skal på jobbintervju
Hos dere på kiwi nå snart.
Dessverre klarte jeg å miste
bussen og vil derfor komme
litt sent. Jeg tar første buss

og kommer så fort jeg kan.

Håper det går fint? Mvh

Karoline Odahl

4 - Maria

Hei, Rita! Eg mista akkurat

bussen eg skulle ta til Kiwi,

veldig dumt... Eg tek neste,

håper dette er ok! På førehand

takk

4 - Eirin

Hei. Viser seg at jeg ikke

rakk bussen min, så jeg

kommer dessverre for

sent til intervjuet. Håper

det går fint.

Mvh,

Eirin Narati Rodal

4 - Martin

Hei, Rita! Dette er Martin

Kristiansen som er kalt

inn til intervju angående

stillingen som

sommervikar hos dere, i

dag. Jeg rakk dessverre

ikke bussen, og blir dermed

litt forsinket. Beklager så

mye! Håper ikke dette byr

på for store problemer. Vi

sees snart! Mvh. Martin

H. Kristiansen

4 - Ingrid

Hei Rita.

Jeg har en avtale med deg i

forbindelse med stillingen dere

utlyste på kiwi. Jeg kommer litt

for seint til intervjuet fordi

bussen dro fra meg, men vil

selvfølgelig komme så fort jeg

kan. Beklager så mye!

Vennlig hilsen Ingrid

9. Avhandlingas relevans for lektorvirket

Språkkompetanse er en helt essensiell del av elevers kompetanseutvikling i norskfaget. Jeg mener mastergraden i nordisk språk og fordypninga i sosiolingvistikk har styrka mine forutsetninger for å hjelpe framtidige elever med dette.

I denne oppgava har jeg tatt sikte på å belyse språklig stilvariasjon i tekstmeldinger og tekstmeldinger som sosiolingvistisk fenomen. Digitalt mediert språk og språklig interaksjon er to tema som går igjen i oppgava, og som ser ut til å bli viktigere og viktigere også i norskfaget i skolen. Allsidig språkkompetanse har alltid vært en elementær del av norskfaget, men med den pågående læreplanreformen ser det ut til at de sosiokulturelle aspektene ved språkbruk kommer til å stå enda sterkere enn før. I de nye læreplanene i norsk er for eksempel «Språket som system og mulighet» og «Språklig mangfold» definert som to av seks såkalte kjerneelementer i norskfaget. Sosiolingvistisk kompetanse ser altså ut til å etablere seg som en betydelig del av formålet med norskfaget i skolen.

I jobben som venter vil jeg være med å utdanne barn og unge mennesker til å forstå og delta i mange ulike former for språklig interaksjon på en måte som gagnar dem i deres liv. Jeg håper og tror at lektorutdanninga og arbeidet med denne masteravhandlinga har rusta meg for det arbeidet.

